UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Jeden z modelů přípravy dívek pro pečovatelství

One of the model of girls preparation to nursing

Diplomová práce

Vedoucí práce:
prof. PhDr. Beáta Krahulcová, CSc.

Autor:
Bc. et Bc. Eliška Bartoňová

Praha 2015

Poděkování

Děkuji své vedoucí diplomové práce paní prof. PhDr. Beátě Krahulcové, CSc. za pomoc při výběru tématu, za konzultace a podnětné připomínky.

Mé poděkování rovněž patří autorce projektu Dívčí katolická škola a první ředitelce Evě Bartoňové, řediteli Mgr. Luboši Hoškovi a všem bývalým i současným pracovníkům Dívčí katolické střední školy, Platnéřská 4, Praha 1. Děkuji i všem respondentkám šetření.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci „Jeden z modelů přípravy dívek pro pečovatelství“ vypracovala samostatně s použitím níže uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 4. května 2015 Eliška Bartoňová

Anotace

Diplomová práce s názvem *Jeden z modelů přípravy dívek na pečovatelství* je rozvržena do čtyř částí. První část vysvětluje pojem pečovatelství obecně a ve spojitosti se sociálními službami, druhá část se zabývá projektem dívčích katolických škol a ojedinělým dvacet pět let trvajícím modelem integrovaného vzdělávání dívek se sociálním a zdravotním znevýhodněním v Dívčí katolické střední škole, Platnéřská 4, Praha 1. Třetí část podrobně rozebírá roli Křižovnické pečovatelské služby. Šetření, provedené formou studia dokumentů, je obsahem druhé části, rozhovory s vyučujícími, vybranými absolventkami i studentkami školy jsou součástí části čtvrté.

Anotation

The diploma thesis entitled *One of the Models of Girls' Preparation to Nursing* is divided into four parts. The first part explains the term nursing in general in relation to social work. The second part is devoted to the project of Catholic schools for girls and to a unique twenty-five years lasting model of the integrated education of girls with social and health disadvantage at The Girls' Catholic High School, Platnéřská 4, Prague 1. The third part is focused on the role of the nursing care of the Knights of the Cross. The second part contains the investigation in the form of the study of documents; the interviews with the teachers, chosen graduates and students are to be found in the fourth part.

Klíčová slova: Dívčí katolická střední škola, integrace, Křižovnická pečovatelská služba, model, pečovateství, osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním, vzdělávání

Keywords: Girls' Catholic Vocational School, integration, Day Care – the Knights of the Cross with the Red Star, model, nursing, persons with disabilities and social disadvantage, education

Obsah

Seznam zkratek

DKSŠ – Dívčí katolická střední škola Platnéřská 4, 110 00 Praha 1

DKŠ – dívčí katolická škola

IES – International Education Society London

KPS – Křižovnická pečovatelská služba

MD – mateřská dovolená

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

MZ – Ministerstvo zdravotnictví ČR

NNO – nestátní nezisková organizace

NSK – Národní soustava kvalifikací

NSP – Národní soustava povolání

OECD – The Organisation for Economic Co-operation and Development

OPPA2 – Operační program Praha – Adaptabilita 2

OZP – osoba zdravotně postižená

ŠVP – školní vzdělávací program

RVP – rámcový vzdělávací program

Úvod

Motivací k napsání této práce bylo poukázat na jedinečnou iniciativu v oblasti pečovatelství, která má v tomto roce za sebou již čtvrt století úspěšné existence.

Současná česká společnost je pod nátlakem stále vyšších nároků a požadavků na kvalifikaci v jednotlivých profesích a povoláních. Tento tlak se dotýká i těch, kteří se mu nemohou bránit, neboť nemají požadované schopnosti, dovednosti a znalosti, a ocitají se tak v sociálním vyloučení, na okraji společnosti. Do této skupiny spadá stále více lidí (lidé nad 50 let, lidé se zdravotním postižením, lidé ze sociálně nepříznivé situace, ženy po mateřské dovolené a další).

Také se nacházíme v době, kdy pociťujeme někdy zatěžující následky dopadů zákonů a různých opatření zvláště v sociální, ale i zdravotní oblasti.

Stárnutí populace se odráží ve zvyšování poptávky zvláště po zdravotních a sociálních službách. S těmito službami souvisí i potřeba po duchovní péči nebo pomoci v obtížných obdobích, často zvláště v poslední fázi života člověka. Zároveň ubývá rodin, které jsou schopny a ochotny se o nemohoucí a potřebné příbuzné postarat.

Cílem práce je seznámení odborné veřejnosti s ojedinělým modelem, který připravuje kromě jiného již dvacet pět let studentky pro pečovatelství, které nezanedbatelně ulehčuje výše zmíněnou situaci.

V první kapitole podrobněji rozebírám pojem pečovatelství v historickém kontextu, jeho definici a vztah k pomáhajícím profesím. Z důvodu styčné problematiky mezi zaměřením dvouletých dívčích katolických středních škol a profesním pečovatelstvím věnuji největší pozornost pečovatelské službě. Tyto školy také napomáhají plnění zákona o sociálních službách, zejména Křižovnická pečovatelská služba při jedné z nich. Pro snazší vhled do oblasti pečovatelství stručně zmiňuji další služby sociální péče, souvislosti pracovního a rodinného prostředí, dlouhodobou péči, sociální exkluzi, inkluzi a integraci osob se zdravotním postižením, osob ze sociálně slabého prostředí a to různých věkových kategorií a stupnici kvalifikovaných pracovních pozic.

Druhá kapitola podrobně hovoří o projektu dívčích katolických škol, zejména o Dívčí katolické střední škole – historii, zaměření, školním vzdělávacím programu, metodách práce a souvislosti s Rytířským řádem Křižovníků s červenou hvězdou.

Podrobný popis Křižovnické pečovatelské služby je obsahem třetí kapitoly.

Čtvrtá kapitola představuje metodologii šetření vzdělávacího modelu tvořenou z velké části rozhovory s absolventkami, žákyněmi a pedagogy školy a dále poznatky ze studia dokumentů školy, které jsou již uvedeny ve druhé kapitole.

Závěr zdůrazňuje užitečnost prezentovaného modelu přípravy dívek na pečovatelství.

1. Pečovatelství

„Stát může mnohé financovat, ale nikdy nemůže vzít člověka za ruku nebo se mu podívat do očí.“ (Olga Havlová)

Pojem pečovatelství je rozsáhlý. S péčí se setkáváme i u zvířat a rostlin – pečujeme jak o sebe navzájem, tak ve vztahu člověka ke zvířeti, případně rostlině. Pojem péče obecně implikuje pasivní přístup ze strany příjemce této péče. Starání se o druhého, poskytování podpory, kterou si člověk sám nemůže obstarat.

Často nacházíme pojem **péče** ve spojení s jinými pojmy např. spojení „rehabilitační péče“. Myslím si, že toto slovní spojení není úplně vhodné, protože samotný pojem rehabilitace je komplexní a je založen na aktivním zapojení „rehabilitanta“ na rozdíl od člověka, o kterého je pouze pečováno, či mu jsou poskytovány určité služby. Přesto se tento termín používá právě pro vyjádření poskytnuté služby pacientovi.

V kontrastu k tomuto pojmu je při vykonávání pečovatelské služby a dalších sociálních služeb kladen větší důraz na **podporu**. Ta je považována za aktivní prvek, kdy je uživateli poskytnuta podpora pouze v takových úkonech, které skutečně nezvládá (Hauke, 2011, s. 20). Přestože někteří uživatelé nechtějí o podpoře vyjednávat, vede podpora k větší odpovědnosti uživatele sám za sebe a k větší aktivizaci a tím ke zvyšování kvality života. Při nesprávném vyhodnocení míry podpory může dojít k „přepečovávání“, zanedbávání, případně zneužívání uživatele (Hauke, 2011, s. 21-22). Z toho lze v konečném důsledku vyvodit, že cílem nejen pečovatelské služby, ale obecně sociálních služeb v podstatě je, aby uživatel nebyl na těchto službách závislý a byl veden k co nejvyšší míře soběstačnosti.

Pojem pečovatelství také úzce souvisí s pojmem **ošetřovatelství**, který je používán zvláště v historických souvislostech jako spojení významů obou pojmů.

1.1. Historický kontext

Lidé pečují o druhé od nepaměti. Vznik lékařství jako oboru není tedy datován. Hippokrates je známý díky přísaze zavazující léčit podle nejlepšího vědomí a svědomí a mít vždy na paměti blaho nemocného. Galénos se zasadil o vznik uceleného systému lékařské vědy. Starověk měl již předchůdce dnešních nemocnic (*ambulatoria* apod.). Ve středověku vznikají **špitály**, které zpočátku pečují jen o cestující a poutníky.

Se vznikem měst dochází k oddělení péče o nemocné, chudé a další potřebné. Ve druhé polovině 19. století zakládá Florence Nightingalová první **ošetřovatelskou školu**. V tomto století slouží jako ošetřovatel v krymské válce také Nikolaj Ivanovič Pirogov, který zavádí organizovanou přípravu na povolání zdravotních sester. Henri Dunant v době italských válek o nezávislost zakládá lazaret s organizovanou pomocí dobrovolníků. Tato iniciativa vede posléze k založení Mezinárodní organizace **Červeného kříže** roku 1864 v Ženevě. O padesát pět let později vzniká Český Červený kříž (Nováková, 2008, s. 9-11).

V českých zemích vznikají od 10. století **hospice** ve smyslu útulků pro chudé a nemocné, tedy první organizovaná péče. Za zakladatelku českého ošetřovatelství je považována Anežka Přemyslovna. Stanovila pravidla péče o ležící nemocné a zasadila se o vznik a šíření sítě sociálních zařízení v českých zemích a Evropě 13. století (Nováková, 2008, s. 12-13). První řád, který se na našem území staral o nemocné už od 12. století, byl Suverénní vojenský a špitální řád sv. Jana Jeruzalémského neboli maltézští rytíři. **Řád Křižovníků s červenou hvězdou** byl však prvním a dosud jediným českým řádem se zaměřením na péči o nemocné a potřebné. Postupně do českých zemí pronikaly další řády, na příklad řád sv. Lazara starající se o nemocné leprou, Diakonky, v 17. století řád Milosrdných bratří sv. Karla Bornejského nebo v 18. století řád sv. Alžběty. Za dob Marie Terezie byly ošetřovatelkami i prostitutky (Straková, 2011, s. 95).

Specifický vývoj proběhl v oblasti **terénní péče**. Vedle ústavní péče začala ve 13. století vznikat pomoc terénní. Z nařízení panovníků či papežů vznikla povinnost péče o chudé a potřebné. Její zaměření bylo spíše materiální (např. ošacení) a směřovalo k rodinám v jejich péči o blízké. Ve středověku stále zůstávalo hlavním prostředkem získání pomoci tzv. prošení almužny (Vítová in Kolektiv autorů, 2010, s. 19).

První **zdravotnická škola** založená roku 1874 v Praze po několika letech zaniká. Od roku 1916 je možné navštěvovat Státní dvouletou ošetřovatelskou školu, která je roku 1939 zrušena a po konci druhé světové války obnovena. V roce 1946 vzniká Vyšší ošetřovatelská škola v Praze, zrušená v roce 1960. Po roce 1948 jsou dvouleté ošetřovatelské školy sloučeny s rodinnými a sociálními školami a přejmenovány na Vyšší sociálně zdravotní s prodloužením studia na tři nebo čtyři roky. V roce 1954 je název změněn na Střední zdravotnickou školu. Od roku 2004 dochází k přesunu

většiny studijních oborů **všeobecná sestra** na terciální úroveň z důvodu sjednocení vzdělávání v ostatních evropských zemích. Na středních zdravotnických školách se připravují pouze tak zvaní **zdravotničtí asistenti**, kteří provádějí ošetřovatelskou práci pod dohledem všeobecné sestry (Nováková, 2008, s. 15-16).

Dalším historickým mezníkem pro sociální péči a poskytování sociálních služeb v ČR je po roce 1989 zahájení **procesu transformace a deinstitucionalizace** sociálních služeb po roce 1989, který po delší dobu doprovázel vznik zákona o sociálních službách. V tomto procesu dochází ke změně řízení, financování, vzdělávání, místa a formy poskytování sociálních služeb a zároveň je počátkem k přechodu od dominantního poskytování pobytových sociálních služeb k poskytování služeb zaměřených na **individuální podporu života v přirozeném prostředí** a tedy i v přirozené komunitě. Přístup ke klientovi, respektive pacientovi, se mění i ve zdravotnických službách z paternalistického na **partnerský**. (Čámský, 2011, s. 12)

Vítová (in Kolektiv autorů, 2010, s. 36-37) se zamýšlí nad **propojením** pečovatelské služby a ošetřovatelské domácí péče, jež často klienti využívají zároveň. Protože je domácí ošetřovatelská péče (home care) službou zdravotnickou, bylo by v této kombinaci překážkou neuzavření smluv k výkonům ze strany zdravotních pojišťoven. V zahraničí je tato kombinace, kdy je koordinátorem nabídky služeb většinou sociální pracovník, běžná. Vítová dále uvádí, že tento koncept by byl úspěšný, pokud budou dodrženy standardy kvality sociálních služeb a sociální práce bude prováděna kvalitně.

V letech 2010 a 2011 začala podrobnější diskuze nad vznikem **zákona o dlouhodobé péči**, který by právě spojoval péči z oblasti zdravotních a z oblasti sociálních služeb. Po volbách v roce 2010 se dlouhodobá péče dostala do vládního shromáždění. (Vybrané kapitoly, 2013, s. 17) Protože návrh zákona byl v mnoha ohledech neuspokojivý, nebyl dosud schválen, ačkoli jeho účinnost byla plánována na začátek roku 2013.

1.2. Definice pojmu

Téma *pečovatelské práce* je aktuální v každé době, protože o děti a starší závislé osoby někdo pečovat musí a z velké části to jsou ženy (Lewis in Matoušek a kol., 2013). V posledních letech se však více mluví o *harmonizaci práci a rodiny*. Dříve se toto téma týkalo více ženské zaměstnanosti, postupně bylo rozšířeno na komplexní multidimenzionální chápání faktorů. K hodnotovým východiskům zmíněné harmonizace jsou řazeny koncept sociální spravedlnosti, rovných příležitostí a rovného zacházení, svoboda volby práce a péče, sociální práva žen, mužů a dětí (Dziamová in Matoušek a kol., 2013, s. 254). Lewis (in Matoušek a kol., 2013) upozorňuje na napětí vyplývající ze spojení **práva na rovné příležitosti** zahrnujícího především uplatnění na trhu práce a **práva na péči**. Jedním z důvodů tohoto napětí může být to, že péče zahrnuje vztah a emocionální angažovanost, že není pouhým pracovním úkolem. Tradice i výzkumy ukazují, že potřeba neformální péče blízkých nemůže být nikdy zcela nahrazena. Formální placená služba také nemusí být vždy vhodným či reálným řešením (Lewis in Matoušek a kol., 2013). Dziamová (in Matoušek a kol., 2013) dodává, že pokud nebude především u žen stále přítomná nutnost volit mezi placenou prací a péčí o blízké vhodně ošetřena v rámci sociální politiky, bude docházet ke genderové nerovnosti podmínek.

Protože péče v **přirozeném sociálním prostředí** (rodina, domácnost osoby a místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují běžné aktivity) vychází z principu pevné vazby člověka s jeho domovem, je právo na volbu přirozeného prostředí zakotveno v úmluvách a chartách práv. Zvýšená míra závislosti na pomoci druhých osob ve svém okolí je přirozená u dětí, zdravotně postižených a seniorů (Kroutilová Nováková, 2011, s. 50).

Důležitost **rodinné péče** vzrůstá spolu s demografickým vývojem české populace a se skutečností, že „institucionální systém sociální podpory v České republice zřejmě nebude moci poskytnout uspokojivou péči všem potřebným“, jak uvádí Trusinová (in Jeřábek a kol., 2013, s. 126). V souvislosti se snahou odhalit podmínky, které vedou k zachování a k podpoře rodinné péče o nesoběstačné členy, uvádí Trusinová tyto poznatky vyplývající z kvantitativního výzkumu českých rodin „Rodinná soudržnost FSV UK 2006“. Vztahy pomoci a péče uvnitř rodiny závisí podstatně na kontextu. V pečujících rodinách se potvrdil reciproční vztah mezi mírou pomoci od rodičů k dětem a mírou pomoci, kterou děti v současné době poskytují svým rodičům.

Motivem pro poskytnutí péče je tedy dříve obdržená citová podpora. V rodinách, které nyní nepečují o starší rodinné příslušníky ani v rodinách pečujících pouze o děti, tedy mladší generaci, tento vztah nebyl nalezen (Trusinová in Jeřábek a kol., 2013, s. 136-139).

1.3. Pojetí pečovatelství v pomáhajících profesích

Přestože pojem pomáhající profese či obor se používá velmi často, neexistuje jeho přesná definice. Ve smyslu charakteristiky pomáhajícího oboru jako „organizované skupiny pracovníků, kteří lidem v nesnázích poskytují specializovaný typ podpory nebo zdrojů s cílem umožnit jim zvládat jejich problémy či uspokojovat potřeby“ (Musil in Matoušek a kol., 2013, s. 506) je pečovatelství uváděno jako **jeden z pomáhajících oborů**, mezi které jsou tradičně řazeny medicína, psychologie, pedagogika a učitelství, právo a soudnictví, různé typy poradenství nebo teologie (Simpkin, Barsky in Matoušek a kol., 2013).

Z hlediska vzájemných hranic, které jsou neostré, a spolupráce mezi obory, je vhodné popisovat oblasti pro obor typické a oblasti, kde se jednotlivé obory prolínají (Marynowicz-Hetka a kol. in Matoušek a kol., 2013). Simpkin a další autoři uvádí tři dimenze spolupráce: *vědění*, *organizace* a *oborové vyhraněnosti*, které je dobré znát pro vzájemné porozumění možností jednotlivých oborů a zmírnění limitů spolupráce (Musil in Matoušek, 2013, s. 508).

1.4. Péče v sociálních službách

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách dělí služby do tří kategorií na sociální poradenství, **služby sociální péče** a služby sociální prevence.

Do služeb zabývajících se péčí patří podle zmíněného zákona osobní asistence, pečovatelská služba, tísňová péče, průvodcovské a předčitatelské služby, podpora samostatného bydlení, odlehčovací služby, centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení a sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče.

Sociální služby poskytují i speciální lůžková zdravotnická zařízení hospicového typu (§ 37).

Kromě sociálních služeb poskytují péči i služby zdravotnické, konkrétně domácí ošetřovatelská péče známá pod pojmem **home care**.

Zdravotní péče poskytovaná osobám v zařízeních sociálních služeb je v zákoně o sociálních službách (§ 36) specifikovaná pro určité pobytové služby (týdenní stacionář, domov pro osoby se zdravotním postižením, domov pro seniory a domov se zvláštním režimem) vlastními předpisy.

Pečovatelská služba je tedy podle § 39 zmíněného zákona jednou ze služeb sociální péče. Je poskytována formou ambulantní nebo terénní. § 75 říká, že služba je poskytována za úhradu v rozsahu stanoveném smlouvou. Výjimkou jsou skupiny obyvatel uvedené v odstavci dvě, přičemž za stravu je nutné zaplatit vždy.

Služba zahrnuje pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu, při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy, pomoc při zajištění chodu domácnosti a zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. Konkrétní činnosti uvádí prováděcí vyhláška č. 505/2006 Sb.

Další náležitosti služby jako cílové skupiny, místa a poskytovatelé této služby jsou vyjmenovány v níže uvedených podkapitolách.

1.5. Instituce

Poskytovatelem sociálních služeb může být právnická nebo fyzická osoba, organizační složka státu nebo územní samosprávný celek. Oprávnění k poskytování vzniká rozhodnutím příslušného krajského úřadu (podle pobytu nebo sídla výše uvedené osoby) popřípadě ministerstva o registraci. Poskytovatel musí splňovat určité požadavky podle zákona a také plnit standardy kvality sociálních služeb uvedené v prováděcí vyhlášce č. 505/2006 Sb.

Zřizovatelem zařízení poskytujícího služby sociální péče může být státní nebo nestátní organizace, vždy tedy právnická osoba. Ministerstvo, magistrát, kraj, obec, církev, nestátní nezisková nebo zisková organizace.

Zákon v paragrafu 34 vyjmenovává dvacet **zařízení** pro poskytování sociálních služeb s tím, že lze kombinací těchto zařízení zřídit i tak zvaná mezigenerační nebo integrovaná centra.

Pečovatelská služba je poskytována ve vymezeném čase v domácnostech osob a v zařízeních sociálních služeb (Zákon č. 108/2006 Sb. § 40 odst. 1).

Co se týče **domů** či **domovů s pečovatelskou službou**, jsou to byty zvláštního určení poskytované většinou obcí s podmínkou, že obyvatel bude využívat alespoň některé úkony pečovatelské služby (Volfová, 2013).

1.6. Cílové skupiny

Nejen **pečovatelská služba**, ale sociální péče obecně je „poskytována osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, a rodinám s dětmi, jejichž situace vyjadřuje pomoc jiné fyzické osoby“ (Zákon č. 108/2006 Sb. § 40 odst. 1).

1.7. Kompetence pečovatele

Nováková (2011, s. 19-20) rozděluje třicet jedna profesních kompetencí pečovatele do sedmi oblastí: odborné, poradenské a konzultativní, diagnostické, organizační a řídící, komunikativní, intervenční a reflexe vlastní činnosti. Podrobně v příloze č. 1.

Pro výkon povolání pečovatele je nutné získat způsobilost **pracovníka v sociálních službách** podle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.

V Národní soustavě povolání (NSP) (Národní soustava povolání, 2014) u pozice pracovník přímé obslužné péče – pečovatel jsou uvedeny tyto měkké kompetence (v závorce požadovaná úroveň od nejnižší po nejvyšší v rozmezí 0 až 5): efektivní komunikace (2), kooperace (spolupráce)(3), kreativita (2), flexibilita (3), uspokojování zákaznických potřeb (3), výkonnost (3), samostatnost (3), řešení problémů (3), plánování a organizování práce (2), celoživotní učení (1), aktivní přístup (3), zvládání zátěže (2), objevování a orientace v informacích (2), vedení lidí (leadership)(0), ovlivňování druhých (2).

1.8. Vzdělávání v oboru pečovatelství

Předpokladem k výkonu povolání pracovník v sociálních službách je v současném systému vzdělávání absolvování studia ZŠ, SŠ, VOŠ či VŠ doplněné předepsaným akreditovaným kvalifikačním kurzem. Bez akreditovaného kvalifikačního kurzu může určité činnosti pracovníka v sociálních službách provádět ošetřovatel, ergoterapeut či sociální pracovník (zákon č. 108/2006 Sb. § 116). Tak jako u každého povolání je pro zaměstnavatele povinnost zajistit další vzdělávání zaměstnanců – ať pracovníků v sociálních službách nebo sociálních pracovníků v rozsahu nejméně 24 hodin za jeden kalendářní rok.

1.9. Související pojmy

1.9.1. Sociální práce, sociální služby, služby sociální péče, terénní služby, pečovatelská služba

„Sociální práce podporuje sociální změnu, řešení problémů v mezilidských vztazích a posílení a osvobození lidí za účelem naplnění jejich osobního blaha. Užívaje teorií lidského chování a sociálních systémů, sociální práce zasahuje tam, kde se lidé dostávají do kontaktu se svým prostředím. Pro sociální práci jsou klíčové principy lidských práv a sociální spravedlnosti.“ (Mezinárodní federace sociálních pracovníků, 2015)

Sociální služby jsou definované zákonem č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Skupina služeb sociální péče je vyjmenována v podkapitole 1.4.

„Služby sociální péče napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, s cílem umožnit jim v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života společnosti, a v případech, kdy toto vylučuje jejich stav, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení. **Každý má právo na poskytování služeb sociální péče v nejméně omezujícím prostředí**.“ (Zákon č. 108/2006 Sb. § 38)

Pod pojmem terénní služby rozumíme ty služby zákona o sociálních službách, které jsou poskytované osobám v jejich přirozeném sociálním prostředí (§ 33).

Pečovatelská služba je tedy službou, která může být poskytována formou terénní (viz podkapitola 1.4.).

1.9.2. Dlouhodobá péče (long-term care)

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) vymezuje dlouhodobou péči jako spektrum služeb určených lidem závislým na pomoci v některých ze základních sebeobslužných aktivit, přičemž toto omezení soběstačnosti je trvalého charakteru. Nejčastější skupinou osob, které potřebují dlouhodobou péči, jsou lidé ve vyšším věku. (OECD in Válková, Kojesová, Holmerová, 2010)

O diskusi k zákonu o dlouhodobé péči jsem se již zmínila v závěru kapitoly 1.1.

1.9.3. Trh práce, deinstitucionalizace, harmonizace práce a rodiny, domov a přirozené sociální prostředí

Pro člověka, který potřebuje péči druhých lidí, je důležité být v sociálním prostředí, v kterém se cítí nejlépe. Zpravidla to bývá rodina a jeho domov, kde mu je poskytována péče vlastní rodinou nebo prostřednictvím zvolených a dostupných služeb. Náhradním prostředím mohou být instituce a zařízení sociálních nebo zdravotnických služeb. Zákon o sociálních službách ve své první části charakterizuje přirozené prostředí i jako sociální vazby k osobám blízkým a kromě domácnosti za něj považuje i místa pro práci, vzdělávání a realizování běžných sociálních aktivit.

Na trhu práce je v současnosti poptávka po pracovnících, kteří mohou poskytnout pečovatelskou činnost v různém rozsahu a časovém rozmezí zvláště v domácím prostředí.

1.9.4. Sociální exkluze, sociální inkluze a integrace, osoby se zdravotním postižením a osoby ze sociálně slabého prostředí

Osoby, které nemohou nebo nechtějí své zdravotní či sociální potíže a jiné zátěžové okolnosti ovlivnit a nemohou se proto podílet na svých obvyklých pracovních a společenských aktivitách se často stávají sociálně vyloučenými.

Významným úkolem sociální práce je i pomoc a podpora při začleňování těchto osob do společnosti. Velkou roli zde hraje míra jejich momentální a cílové soběstačnosti.

Větší míra pravděpodobnosti začlenění do společnosti je v citlivé práci a promyšlené integraci.

Sociální začleňování podle zákona o sociálních službách (§ 3) je proces, který osobám sociálně vyloučeným nebo jím ohroženým dává příležitosti a možnosti plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti způsobem považovaným společností za běžný.

1.9.5. Národní soustava povolání, národní soustava kvalifikací, pečovatel, pracovník přímé obslužné péče, pracovník v sociálních službách, sociální pracovník, ošetřovatel

Povolání a kvalifikace řeší Národní soustava kvalifikací (NSK), která je veřejným registrem úplných kvalifikací uznávaných na území ČR (zákon č. 179/2006 Sb.). Další funkcí této soustavy kvalifikací je, že je systémovým rámcem pro uznávání výsledků učení a pro počáteční i další vzdělávání. NSK vychází z Národní soustavy povolání, je však pro jednotlivé kvalifikace konkrétnější a úplnější (Národní soustava kvalifikací, 2015).

Národní soustava povolání je veřejně dostupný a průběžně aktualizovaný katalog, který obsahuje popis podrobných požadavků na vykonavatele práce ve formě obecných i odborných kompetencí. (Národní soustava povolání, 2014)

2. Dívčí katolická střední škola Platnéřská

2.1. Historie a současnost školy

Dívčí katolická střední škola (*Schola puellarum catholica*) v Platnéřské ulici č. 4 v Praze 1 byla založena 1. 9. 1990 dlouholetou zkušenou pedagožkou Evou Bartoňovou v rámci projektu Dívčí katolické školy. Jelikož je školou církevní, zřizovatelem je Arcibiskupství pražské, které má právo jmenovat a odvolávat ředitele. Zřízení se uskutečnilo již 21. 6. 1990 pod č. j. 1825/90 v souladu s příslušnými ustanoveními vyhlášky č. 452/1991 Sb. o zřizování církevních škol (viz příloha č. 2). Do sítě škol byla zařazena MŠMT ČR jako jedna z prvních církevních škol po roce 1989 od 1. 9. 1990. Škola pracovala podle schválených pedagogických dokumentů ze dne 7. 3. 1991 pod č. j. 13133/91-21. Základní organizační normou je statut školy, který je v souladu s obecně závaznými předpisy a kodexem kanonického práva (CIC). (Dívčí katolická škola, 1990)

Prvním sídlem školy byla Voršilská 5 na Praze 1, následoval kostel Nejsvětějšího Srdce Páně v Praze 2 a od školního roku 1992/1993 trvale až do dnešní doby školské prostory v areálu Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou v Platnéřské 4 v Praze 1 u Karlova mostu.

Od prvního školního dvouletého běhu byla závěrečná zkouška skládána ze tří předmětů: ošetřovatelství (základy zdravotní nauky) a pečovatelství (OP), vedení domácnosti a vaření (VV) a ruční práce (RP). Vyučovanými povinnými předměty byly: český jazyk (Čj), matematika (M), historie / geografie (HG), zdravotnictví (Z), křesťanská výchova (Kv), společenská výchova (Sv), psychologie (Psy), ruční práce (RP), vedení domácnosti, vaření (VV), pěstitelské práce (PP), základy administrativy (ZA), výtvarná výchova (Vv), hudební výchova (Hv), léčebná tělesná výchova (LTv), praxe (P), volitelnými: cizí jazyk (německý), hra na nástroj a sborový zpěv. (Dívčí katolická škola, 1991)

Od školního roku 1996/1997 byl schválen studijní obor 63-67-3/00 Charitativní služby (v současné době obor 75-41-J/01 s názvem Pečovatelské služby), jehož absolvováním mohly žákyně získat osvědčení podle vyhlášky MŠMT č. 324/1992 Sb. pro obory šička a pomocná kuchařka. Předměty závěrečné zkoušky se nezměnily. Vyučované povinné předměty byly rozděleny na všeobecně vzdělávací a odborné. Do povinných všeobecně vzdělávacích předmětů (Čj, M, HG, Kv, Sv, PsyP, Vv, Hv,

Tv) byl navíc zahrnut cizí jazyk, psychologie rozšířena o pedagogiku a u léčebné tělesné výchovy pouze zkrácen název na *Tělesnou výchovu*. U odborných předmětů (Z, RP, VV, PP, ZA, P) byly pouze rozšířeny názvy: *Základy zdravotní nauky a pečovatelství* a *Pečovatelská a opatrovnická praxe*. Nepovinné předměty byly rozšířeny o *Práci na PC* a *Cizí jazyk*. (Dívčí katolická škola, 1996)

Pro cíle DKSŠ byly v počátcích existence školy významné spolupráce s řeholí Sester Matky Terezy, Nemocnicí Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, Domovem pro seniory Elišky Purkyňové v Praze 6 (od roku 1992 do roku 2007 název Domov důchodců Praha 6) a Hospicem Štrasburk o. p. s. v Praze 8, kde vykonávaly studentky své povinné praxe v rámci výuky.

Od prosince roku 2008 realizuje škola oficiálně projekt **„Pomáháme pomáhat“** spolufinancovaný Evropským sociálním fondem, díky kterému může škola poskytnout studentkám individuální přístup a pomoc při řešení jak školních, tak osobních problémů. V rámci tohoto projektu je na plný úvazek zaměstnán sociální pracovník, speciální pedagog a školní psycholog. K integraci studentek dopomáhají v současné době čtyři asistenti pedagoga (tři asistenti pro zdravotně postižené a jeden asistent pro studenty s problémy v sociální oblasti).

Ve školním roce 2009/2010 byly kromě stávajících kvalifikačních programů (Všeobecný sanitář, Pracovník v sociálních službách, Šička, Kuchařské práce a Pomocná kuchařka) nově akreditovány kurzy Pečovatel/Pečovatelka o děti od tří do patnácti let a Hospodyně.

Od školního roku 2010/2011 do konce následujícího školního roku realizovala škola druhý evropský projekt v rámci Operačního programu Praha – Adaptabilita (OPPA) **„Učíme se pomáhat“**, ze kterého vzešlo čtrnáct učebnic pro výuku. (Dívčí katolická střední škola, 2013)

Škola pořádá každoročně soutěž „O pohár sv. Anežky České“ ve znalostech zdravovědy a první pomoci, spolu s ostatními dívčími školami se účastní i dalších odborných či sportovních klání „O pohár Panny Marie Pomocnice“ (pořadatelem škola stejného typu v Praze – Karlíně) a „Holky v akci“ – soutěže v oboru výživy, studené kuchyně, vaření, stolování a aranžování příležitostných přízdob a šití ruční a strojové (pořadatelem rovněž škola stejného typu v Kolíně). Z mimoškolních aktivit stojí za zmínku kurzy znakové řeči, seznámení s křesťanstvím, pravidelná setkávání

absolventek či výtvarný a včelařský kroužek, který má již několik let celorepublikově dobré výsledky.

DKSŠ spolupracuje s o. s. Rytmus, v rámci praxí s Domovem sv. Karla Boromejského Řepy, Dětským integračním centrem (DIC), Církevní mateřskou školou, Domovem sv. Rodiny, Katolickým domovem studujících a školní jídelnou v Černé ulici v Praze 1, domovem pro seniory Sue-Ryder v Praze 4 – Chodov, Komunitním centrem Motýlek, církevní mateřskou školou Srdíčko, Domovem pro seniory v Praze 8 – Kobylisy, kuchyní Kláštera bratří františkánů. Dále se sociálními odbory, sociálními kurátory, diagnostickým ústavem v Řevnicích a v Praze Hodkovičkách, Jedličkovým ústavem a Křesťanskou pedagogicko-psychologickou poradnou v Praze 8. Škola má zajištěno ubytování v Katolickém domově studujících v Praze 2.

S Úřadem práce ČR v Praze a Středočeském kraji byly uzavřeny smlouvy na realizaci rekvalifikačních kurzů, jimiž se stala škola jejich poskytovatelem. (Dívčí katolická střední škola, 2010, s. 7)

Současně v souvislosti tzv. zaměstnaneckými rekvalifikacemi škola spolupracuje s dalšími poskytovateli sociálních služeb. (Dívčí katolická střední škola, 2014)

Kurzy jsou akreditovány MŠMT ČR a MPSV ČR. Charakteristika kurzu Pracovník v sociálních službách je uvedena v příloze č. 3.

Tabulka rekvalifikačních kurzů z roku 2012/2013:

Typ vzdělávání	zaměření	počet účastníků	určeno pro dospělé / žáky	akreditace MŠMT ano / ne
rekvalifikace	Pracovník v sociálních službách; Všeobecný sanitář; Pečovatelka o děti od 3 do 15 let; Kurz znakového jazyka	154	dospělé	Pracovník v soc. službách – MPSV Pečovatelka o děti – MŠMT, Kurz znakového jazyka – MŠMT

(zdroj: Dívčí katolická střední škola, 2013)

Tabulka rekvalifikačních kurzů z roku 2013/2014

Typ vzdělávání	zaměření	počet účastníků	určeno pro dospělé / žáky	akreditace MŠMT ano / ne
rekvalifikace	Pracovník v sociálních službách; Všeobecný sanitář; Pečovatelka o děti od 3 do 15 let; Kurz znakového jazyka	166	dospělé	Pracovník v soc. službách – MPSV Pečovatelka o děti – MŠMT Kurz znakového jazyka – MŠMT

(zdroj: Dívčí katolická střední škola, 2014)

Kromě oboru Pečovatelské služby nabízí škola obor Praktická škola dvouletá 78-62-C/02, který byl zařazen jako další možnost vzdělávání rozhodnutím MŠMT od školního roku 1998/1999. (MŠMT, 1998)

K vysvědčení o závěrečné zkoušce z obou vyučovaných oborů mohou studentky během studia získat osvědčení: „Pracovník v sociálních službách“ (dříve „Pečovatel“), „Sanitář“ (dříve „Všeobecný sanitář“), „Chůva – pečovatelka o děti od 3 do 15 let“ a „Hospodyně“. Zrušenými kvalifikacemi od školního roku 2013/2014 jsou „Kuchařské práce“ a „Pomocná kuchařka“. Od školního roku 2012/2013 není již také možné získat osvědčení „Šička“. (Dívčí katolická střední škola, 2013)

V rámci tzv. doplňkové činnosti školy (dříve „vedlejší hospodářské činnosti“) poskytuje škola akreditované kvalifikační kurzy i pro dospělé (primárně pro studentky, které nedokončily střední vzdělání) ve dvou oborech „Pracovník v sociálních službách“ a „Sanitář“. Profese „Pracovník v sociálních službách“ má i londýnský certifikát IES, který umožňuje nalézt uplatnění v zemích EU i jiných (např. ve Švýcarsku). Mezinárodně uznávaný je také udělený certifikát Europass.

Pro dívky bydlící mimo Prahu, případně s problémovou sociální nebo zdravotní situací, poskytuje škola ubytování v Křesťanském domově mládeže na Vinohradech nebo ve vlastních prostorech s názvem Zátiší sv. Anežky České. (Dívčí katolická střední škola, 2015). Vzhledem k podpoře zaměstnanosti absolventek (zvláště s těžším fyzickým či mentálním postižením) se škola rozhodla během tohoto roku zřídit chráněná pracovní místa pro pět plných úvazků s pracovní náplní výroba textilních doplňků. Zájemci, většinou z řad absolventek, se na tyto, ale i jiné pracovní pozice a obecně na socializaci připravují prostřednictvím setkávání v denním stacionáři

a do budoucna i studiem pro obnovenou kvalifikaci „Šička“. Oba dva nové projekty fungují v současné době ve cvičném režimu. (Hošek, 2015)

Z výroční zprávy za rok 2012/2013 se můžeme dozvědět o prezentaci školy v televizi či rozhlase, o pořádání benefičního „Koncertu pro nedomazlenky“ nebo účinkování žákyň v celovečerním dokumentu Olgy Špátové „Největší přání 3“. V době školních prázdnin je zařízení školy využíváno pro rekvalifikační kurzy či zkoušky divadelního a pěveckého souboru. (Dívčí katolická střední škola, 2013)

2.1.1. Projekt Dívčí katolické školy

Smyslem zřízení Dívčí katolické školy (dále jen DKŠ) byla potřeba zaplnit mezeru v nabídce vzdělávání početné skupiny dívek se slabým prospěchem ze základní školy nebo tělesným či mentálním postižením ze zvláštní školy, případně dívky sociálně vyloučené nebo dívky s psychickým postižením. Nezanedbatelným prvkem byla integrace těchto dívek ve třídě, jejich vzájemná spolupráce a jejich společné vzdělávání. Vzdělávání bylo vedeno tak, aby nedostatky jedněch vyvažovaly přednosti druhých a naopak – za odborné individuální péče všech vyučujících školy. Cílem škol je poskytnout dívkám kromě upevnění znalostí ze všeobecně vzdělávacích předmětů ze základní školy i poznatky a dovednosti z oblastí, které budou potřebovat pro vedení domácnosti vlastní i cizí, k výchově dětí vlastních a k péči o děti svěřené, k výkonu jednodušších povolání v oblasti zdravotnictví, sociální péče, služeb a charitativní činnosti. **Důležitým přínosem pro společnost je výchova samostatně myslících dívek, které řádně pečují o rodinu, orientují se v mezilidských vztazích a mohou v zaměstnání uplatnit získané znalosti a dovednosti i vřelý lidský přístup**. (Bartoňová, 1992, s. 68; Bartoňová, 2014-2015)

Školní vzdělávací program je rozvržen na dva roky, přičemž v každé třídě by mělo být maximálně dvacet dívek, celkem čtyřicet v celé škole. Studium je ukončeno závěrečnou zkouškou. Škola čerpá a vychází z osvědčených pedagogických přístupů Jana de La Salle, Jana Boska, Josefa Kentenicha a Marie Montessoriové.

Menší počet studentek je kvůli individuálnímu vedení, osobních vztahů všech učitelů k žákyním a vede k tomu, aby studentky svoji pozdější práci s klienty vnímaly s porozuměním, vytvořily vztah odborně profesionální, ale lidsky vřelý. Aby během studia zakusily, že o ně má někdo upřímný zájem, který by mohly předávat dál.

Jak z názvu projektu vyplývá, učební osnovy vycházejí z křesťanského světonázoru. Významnou součástí výchovy a vzdělávání je vícedenní soustředění školy – vždy jedenkrát za pololetí v prosinci a v červnu. Soustředění slouží k lepšímu vzájemnému poznávání se, praktickému uplatnění vědomostí (vaření, úklid, hospodaření, plánování programu apod.) nabytých ve škole, k rekreaci, poznávání místa pobytu a k duchovnímu obohacení.

Zřizovatelem DK(S)Š, kterou posléze Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy zařadí do sítě škol, může být biskupství, kongregace nebo řád. (Bartoňová, 1992, s. 69)

V devadesátých letech vznikly čtyři tyto školy, přičemž v současnosti fungují tři a to Dívčí katolická střední škola Platnéřská v Praze 1, Dvouletá katolická střední škola v Praze 8 – Karlín a Dívčí katolická střední škola v Kolíně. (Brněnská DKŠ v souvislosti s novými legislativními požadavky po roce 1995 svoji činnost ukončila.)

Vedení školy prostřednictvím ředitelky školy Evy Bartoňové a zástupkyně Alžběty Loulové prezentovalo projekt DKŠ na pedagogických konferencích na Slovensku a ve Švýcarsku. Pedagogům z Japonska a Francie, kteří se zajímali o projekt DKŠ, byla umožněna stáž v DKŠ Praha 1, Platnéřská.

Nyní bych chtěla nastínit kontext vzniku DKŠ, které byly s největší pravděpodobností první vzorovou iniciativou pro umožnění dosažení středního vzdělávání zaměřeného na oblast pečovatelství a ošetřovatelství i dívkám s nejrůznějším postižením, ze zvláštních škol, či ze sociálně slabého až vyloučeného prostředí. Jako experiment existovaly DKŠ několik prvních let s evangelickými akademiemi a s později vzniklými státními rodinnými školami, které postupně zanikly. (Dívčí katolická škola, 1990-1997)

Až do roku 1990 nepočítal školský systém s integrovaným vzděláváním a zejména s prostupností jednotlivých linií vzdělávání. Děti s postižením či ze sociálně slabého prostředí byly vzdělávány segregovaně, dokonce tyto děti mohl ředitel ZŠ neodvolatelně zprostit povinné školní docházky, což pro ně znamenalo nemožnost dalšího vzdělávání při případné změně zdravotního stavu (Kocourková, 2007, s. 17). V roce 1992 vznikla při odboru MŠMT koncepce *Speciální rodinná škola*, která byla určena absolventům zvláštních škol, kteří se pro své studijní výsledky nebo z kapacitních důvodů nedostali na odborná učiliště. Po ročním experimentu se diferencovala na *speciální rodinnou školu* pro žáky s lehčím postižením a *praktickou rodinnou školu* pro žáky s těžším postižením. Během experimentu, který trval do roku 1995, byly praktické rodinné školy s neprofesním charakterem postupně rozšířeny o praktické činnosti poloprofesního charakteru ke zvýšení možností pracovního uplatnění. Z tohoto konceptu pak novým školským zákonem č. 258/1996 Sb. o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol byly definovány *praktické školy* s jedno až tříletou délkou studia, které byly spolu se zvláštními, pomocnými a speciálními odbornými učilišti zahrnuty pod *speciální školy* (tamtéž, s. 31-32). Jejich základem (příprava na osobní samostatný život a péče o vlastní rodinu) byly snížené požadavky osnov DKŠ a *rodinných škol* (existujících v době první republiky, krátce po roce 1968 a po roce 1989). (Bartoňová, 2014-2015)

V tomto období končí experiment pro dívčí katolické školy povolený ministerstvem školství. A protože ministerstvo v té době definovalo *praktickou školu,* nutilo dívčí katolické školy, aby vytvořily ve svých školách dva obory: obor praktická škola a obor charitativní služby – což bylo proti hlavní devíze školy – integraci a osvědčeném vzdělávání od roku 1990. V zájmu „rovnosti pohlaví“ měly školy podle MŠMT ČR přijímat i chlapce – což bylo proti původnímu záměru. DKŠ Kolín a DKŠ v Praze 8 – Karlíně na tento požadavek přistoupily, DKŠ v Praze 1 Platnéřská ne, protože to bylo v rozporu se základní ideou (inkluzivní vzdělávání v rámci dívčí populace).

Do roku 2000 nemohli absolventi zvláštních škol, žáci s neukončeným vzděláním ze ZŠ i žáci s postižením ze speciálních škol, jak bylo již výše popsáno, pokračovat ve středním vzdělávání (i možnosti učňovského vzdělávání pro tyto absolventy byly radikálně omezené). Tento nelogický a diskriminační stav zrušil zákon z roku 2000, k jehož prosazení dopomohla i existence a výsledky dívčích katolických škol, spolupráce dívčích škol s poslanci, pracovníky ministerstva školství a občanskou iniciativou (zejména romskou). Tehdejší ředitelka DKŠ Platnéřská RNDr. Helena Holcová s autorkou projektu a první ředitelkou DKŠ Evou Bartoňovou navrhly v panelové diskuzi z ledna 1999 (viz příloha č. 4) či v Učitelských listech (Holcová, 1999) legislativní změnu tehdejšího nového či novelizovaného návrhu školského zákona založenou na umožnění přijetí absolventů zvláštních škol či žáků s neukončenou školní docházkou i na „běžné“ střední školy, pokud uspějí při přijímacích zkouškách. Šlo tedy o snahu propojit tehdejší dvojkolejné vzdělávání v ČR – linii „normálního“ a „zvláštního“ školství (Holcová, 1999, 2015, Bartoňová, 2014-2015). S účinností novely školského zákona č. 19/2000 Sb. mají tedy všichni uchazeči s jakýmkoli postižením, z etnických menšin a jakýmkoli předchozím základním vzděláním po složení přijímací zkoušky otevřenou cestu na jakoukoli střední školu.

Školský zákon č. 561/2004 Sb. realizoval vzdělávání podle Národního programu rozvoje vzdělávání vypracovaného pro léta 2001 – 2005 s prodloužením do roku 2010 s hlavním důrazem na individuální integraci. Národní program není aktualizovaný, jsou však vypracovány dlouhodobé záměry vzdělávání pro roky 2011 – 2015, jejichž hlavním nástrojem pro vytvoření rovných příležitostí ke vzdělávání je inkluze. (Richtrová, 2012, s. 6)

Tedy od roku 2000/1 či 2004/5 podle vyhlášky č. 73/2005 Sb. je upřednostňována individuální integrace do hlavního vzdělávacího proudu, ale stále zůstává možnost děti

se sociálním či zdravotním znevýhodněním vzdělávat ve speciálním zařízení/školách, kde jsou jim poskytnuty speciální metody, pomůcky a péče. Novelou této vyhlášky vyhláškou č. 147/2011 Sb. došlo ke zpřísnění přijímání dětí do speciálních škol – jsou určeny jen pro žáky s určitým zdravotním postižením a ne již pro další žáky se sociálním znevýhodněním či různými speciálními vzdělávacími potřebami. (tamtéž, s. 8)

V současnosti se vedou o inkluzivním vzdělávání odborné debaty, jejichž cílem má být co nejdůslednější inkluze zejména v základním školství. Za mnohé například zpravodajství České televize ze dne 31.1.2015, Konference na téma rovné příležitosti ve vzdělávání dne 16.3.2015 (Cesta k inkluzi, 2015) nebo elektronický čtvrtletník Škola All inclusive z ledna 2015 (2015).

Uvedené dlouho očekávané změny však paradoxně inkluzivní práci v dívčích školách (v té době již přejmenované podle přání MŠMT na DKSŠ (Dívčí katolická střední škola Platnéřská v Praze 1, Dvouletá katolická střední škola v Praze 8 – Karlín a Dívčí katolická střední škola v Kolíně)) rozmělnily výše uvedeným požadavkem o doplnění vzdělávání v DKŠ v oboru Pečovatelské služby o samostatnou Praktickou školu dvouletou.

Jak upozorňuje i Richtrová (2012, s. 11) *„V současné době čelí tyto školy (DKŠ) obdobným potížím jako v roce 1995, protože nově vzniklé rámcové vzdělávací programy pro střední školy obor Praktická škola nepočítají se vzděláváním žáků se sociálním znevýhodněním a pouze výjimečně s psychickými potížemi nebo lehkým mentálním postižením. Školy musí tedy celý systém přizpůsobit novým podmínkám tak, aby opět dostaly do tříd vedle sebe všechny ty, kteří jejich pomoc potřebují. Tyto komplikace (...) vycházejí z toho, že je zde uplatňován zcela odlišný přístup k žákům, než nabízí tradiční školský systém. (...) U žáků se sociálním znevýhodněním však narážíme na velmi hluboké překážky pro jejich osobnostní rozvoj, silnou demotivaci z okolního prostředí i nedůvěru odborníků v to, že jsou schopni své znevýhodnění překonat. Přidá-li se k tomu další nemoc nebo postižení, i když jen velmi nízkého stupně, stává se velice často, že předčasně ukončují studium a to je poznamenává na celý život.“*

Cesta k profesi pečovatelství není sice dívkám z oboru Praktická škola dvouletá zcela uzavřena, protože mohou následně studovat obor Pečovatelské služby (dříve charitativní) ve stejné škole, ale původní model se v mnohém jeví výhodnější (například některé absolventky, učitelé školy).

2.1.2. Rytířský řád Křižovníků s červenou hvězdou

Concordia res parva crescunt. Discordia res maxima dilabuntur.
Svorností nepatrné věci rostou. Nesvorností se i největší věci rozpadají.
(Hlavní řádové heslo vyryté na meči generála a velmistra řádu.)

Jak jsem již zmínila v historickém kontextu, jediným řádem, který vznikl v českých zemích a jehož zakladatelkou je svatá Anežka Česká, je Rytířský řád Křižovníků s červenou hvězdou. V roce 1233 založila Anežka Přemyslovna po vzoru sv. Hedviky, kterou v dětství vídávala ošetřovat nemocné, zestárlé, chudé a opuštěné, po vzoru své sestřenice sv. Alžběty Durynské i sv. Františka z Assisi a sv. Kláry, laické špitální bratrstvo, které bylo o čtyři roky později povýšeno papežem Řehořem IX. na řád s řeholními pravidly. Papež jej svěřil pod přímou pravomoc a ochranou Svatého Stolce a poskytl mu určitá privilegia. Těmi byla například svobodná volba představeného či osvobození od papežských desátků. Své centrum měl řád vždy v Praze. Po krátkém působení u kostela sv. Petra na Poříčí mají křížovníci od roku 1252 trvalé sídlo u tehdy ještě nepostaveného kostela sv. Františka a špitálu sv. Ducha u tehdejšího Juditina mostu, který také měli spravovat. (Buben, 1996, s. 3-7)

Hlavním posláním řádu od jeho vzniku po ukončení náboženských bouří v 15. století byla péče o chudé, nemocné a poutníky v tzv. hospitálech a celkově správa nemocnic. S potřebami husitské doby, ve které zaniklo velké množství špitálů, a která si vyžádala vyšší počet duchovenstva působícího v pastoraci, se řád přetvořil v řád řeholních kanovníků. Jejich hlavní úlohou je důstojné a přesné slavení liturgie (jak mše svaté, tak denní modlitby církve neboli breviáře) a duchovní správa v inkorporovaných farnostech.

Zvláštní úctě se těší tajemství Kristova utrpení, sv. Anežka Přemyslovna, která mohla být uctívána ještě před oficiálním kultem započatým v roce 1989, a další světci jako sv. Augustin, sv. Florián či sv. Jan Nepomucký. (tamtéž, s. 57-59)

Základním dokumentem řeholního života je řehole sv. Augustina, kterou postupem času využívaly i jiné řády žijící v klášteře. Specifickými ustanoveními jednotlivých řádů jsou tzv. Konstituce či Statuta či Stanovy. Základ řehole tvoří tři evangelní rady: chudoby (společné vlastnictví), čistoty (celibátní život) a poslušnosti. Konstituce obvykle uvádějí spiritualitu řádu, podmínky členství a jiné procedurální a organizační záležitosti. Specifickým úkolem křižovníků je tedy péče o nemocné,

potřebné a chudé jak v tělesné, tak v duchovní oblasti. Dále je zde zmíněno, že „hospitální“ zasvěcení řádu neznamená jen péči, ale i otevřenost a pohostinnost pro každého příchozího. (Křižovníci, 2015)

Anežka se také zasadila o nové řádové znamení, které by odlišovalo český řád od ostatních křížovnických řádů ve světě, které používaly červený kříž na černém plášti. Existuje několik verzí výkladu, proč je rozlišovacím znamením právě hvězda. Mohla být hvězdou z erbu Jaroslava ze Sternbergu, který zvítězil u Olomouce nad Mongoly, nebo hvězdou betlémskou, která měla dokládat účast prvotních členů bratrstva v některé křížové výpravě. Nový znak byl potvrzen 20. 6. 1256 papežem Alexandrem IV. (Buben, s. 8) Řeholní oděv je tvořen černým talárem zdobeným dvěma bílými jazýčky na kolárku (dříve je nosilo světské duchovenstvo) a osmihrotým červeným křížem s šestibokou červenou hvězdou pod ním. Znak zdobí i černý řádový plášť. Rytířský titul je titulem pouze čestným (tamtéž, s. 56).

Roku 1240 se řád rozšířil na Moravu, kde mu byla svěřena kaple sv. Hypolita ve Znojmě. V době vpádu Mongolů pronikli křižovníci i do Slezska, kde obdrželi část knížecího sídla ve Vratislavi na levém břehu Odry. (tamtéž, s. 6-7) Dnes řád působí téměř po celé ČR (kromě Slezska) na osmnácti místech. (Křižovníci, 2015)

Prvním mistrem (magistrem) špitálu a bratrstva byl Albert, který spolupracoval se sv. Anežkou a zasloužil se o rozšíření řádu na Moravu a do Slezska. V době, kdy se několik velmistrů řádu stalo i pražskými arcibiskupy (např. Antonín Brus z Mohelnice) nebo naopak arcibiskupové byli zvoleni velmistry (např. Arnošt Vojtěch hrabě z Harrachu), řád vzkvétal, napomáhal se správou farností, ale zvláště s hmotným zajištěním arcibiskupství nebo při obraně vlasti proti Švédům v polovině 17. století. Protože postulace ohrožovala podstatu řádu, jelikož odporovala právu svobodné volby představeného, byl řád od vázanosti na arcibiskupském stolci po téměř 80 letech osvobozen. Učinil tak generál Jiří Ignác Pospíchal (1694–1699), který je nejen kvůli tomuto činu, ale celkově zásluhami o kulturní rozvoj, péči o literaturu a školství nazýván obnovitelem či druhým zakladatelem řádu. (Buben, s. 9-37) Nynějším 48. velmistrem řádu je od roku 2011 PharmDr. P. Josef Šedivý O. Cr. Ten po poskytnutí části prostoru kláštera DKSŠ ve škole vyučoval náboženství; duchovní služby (mše svaté na počátku roku, v pololetí a na závěr roku, udělování svátostí, duchovní rozhovory apod.) se ujal P. Josef Hudec O. Cr.

Kulturním a historický přínosem řádu je charitativní a špitální činnost ve středověku, pastorační činnost v novověku a také již zmíněné materiální

zabezpečení nově obnoveného pražského arcibiskupství. Křížovníci přispěli i při uvádění dalších řádů do českých zemí (např. jezuitů, kapucínů). Mnozí členové řádu vyučovali na středních a vysokých školách, zvláště v devatenáctém století. Řád byl otevřen zájemcům i z jiných zemí (např. Polákům, Lužičanům či Valonům), nebyl tedy řádem ryze českým. (Křižovníci, 2015)

Dodnes Křižovníci řadu nemocnic podporují alespoň finančně a modlitbami, přestože žádné přímo nespravují. Podporou sociálních programů se řád vrací ke svému zdravotně-sociálnímu zaměření. (Buben, s. 55)

Rytířský řád Křižovníků s červenou hvězdou pochopil výjimečnou roli projektu dívčích katolických škol a spojitost s posláním řádu a velkoryse poskytl na žádost ředitelky školy Evy Bartoňové od školního roku 1992/1993 DKSŠ prostory pro výuku a účinnou spolupráci, která byla zejména v počátcích školy zásadní (P. Jan Mára O. Cr., ekonom řádu Ing. Josef Civín, biskup František Lobkowicz O. Praem., v té době dočasně pověřený správce Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou). V současnosti v rámci Křižovnické pečovatelské služby řád nabízí klientům, zaměstnancům školy a studentkám duchovní služby (duchovní rozhovory, někdy podíl na výuce, udělování svátostí apod.), propůjčil také škole své logo pro tento projekt a též ji podporuje svou modlitbou za všechny zapojené do projektu.

2.2. Obor pečovatelské služby

2.2.1. Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program pro Dívčí katolickou střední školu zpracovaný podle rámcového vzdělávacího programu 75-41-J/01 Pečovatelské služby je platný od 1. 9. 2010 a nese název **„Učíme se pomáhat“**.

ŠVP obsahuje *Identifikační údaje školy* jako přesný název dle posledního rozhodnutí o zařazení do sítě škol, právní formu, kterou je církevní školská právnická osoba, zřizovatele, jímž je Arcibiskupství pražské a organizaci vzdělávání zahrnující délku vzdělávání dva roky, formu vzdělávání denní, podmínky pro přijetí ke vzdělávání řídící se zákonem č. 561/2004 Sb. (tj. zdravotní způsobilost uchazečů o studium daného oboru) a způsob ukončení vzdělávání, jehož dokladem je vysvědčení o závěrečné zkoušce. Další náležitostí

ŠVP je *Profil absolventa* – jednak osobnostní, jednak jeho uplatnění v praxi, přičemž jsou uvedené specifické kompetence absolventky a klíčové kompetence (viz příloha č. 5). *Organizace vzdělávání* rozšiřuje údaje uvedené v *Identifikačních údajích školy* o možnosti získání osvědčení v těchto profesích: Pečovatelka o děti od tří do patnácti let, Pracovník v sociálních službách, Pomocná kuchařka, Kuchařské práce, Hospodyně a Všeobecný sanitář.

Charakteristika školního vzdělávacího programu informuje o celkovém pojetí vzdělávání, výchovných a vzdělávacích strategiích vedoucích k naplňování sedmi kompetencí, začlenění průřezových témat do předmětů a vzdělávání žákyň se speciálními vzdělávacími potřebami a se sociálním znevýhodněním. V komplexním pojetí výchovy a vzdělávání tedy nechybí duchovní křesťansky zaměřený rámec. Hlavní důraz je kladen na zakoušení vlastní hodnoty a povzbuzení sebevědomí skrze prospěšnost druhým – jednak zdravotně či sociálně znevýhodněným žákyním, jednak klientům v rámci odborné praxe. Individuální péče je umožněna díky personálnímu, přístupovému i technickému zázemí a nižšímu počtu žákyní ve třídách. Taktéž nadstandardní úroveň akreditované klasifikace školy poskytuje žákyním širokou nabídku k budoucímu profesnímu uplatnění. Kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské a kulturní, k pracovnímu uplatnění a kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi jsou víceméně společné všem předmětům. Co se týče žákyní se speciálními vzdělávacími potřebami, v DKSŠ se nejčastěji lze setkat s dívkami s vývojovými poruchami učení a chování a s kombinovaným postižením. Školní poradenské pracoviště tvořené speciálním pedagogem, sociální pracovnicí a psychologem spolupracuje s Křesťanskou pedagogicko-psychologickou poradnou zvláště kvůli uskutečnění individuálního vzdělávacího plánu k integraci žákyně. U žákyň, jejichž postižení nevyžaduje integraci, je uplatňována individuální psychologická a speciálně pedagogická péče. Před přijetím dívky se sociálním znevýhodněním se škola seznámí s prostředím, odkud dívka přichází, aby mohla být navázána spolupráce a uskutečněn individuální plán. Při výuce pomáhají žákyním asistenti pedagoga či speciální pedagožka.

Podrobným *Učebním osnovám* předcházejí informace o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, *Podmínky pro přijímání ke studiu* a *Způsob ukončení vzdělávání*.

Uchazečky o studium absolvují v rámci tzv. vzájemně poznávacího setkání písemný test ze všeobecných znalostí a písemné zpracování životopisu podle předem dané osnovy a ústní část zaměřenou na motivaci ke studiu a k výkonu profese.

Pro připuštění k závěrečné zkoušce je nutné splnění klasifikace ze všech předmětů druhého ročníku a úspěšné absolvování prověřovacích testů z pěti předmětů, které jsou v podstatě přípravou na závěrečnou zkoušku a konají se v jednom zpravidla květnovém týdnu vždy první dvě vyučovací hodiny dne. Závěrečné zkoušky se skládají z praktické části a ze dvou ústních předmětů: První pomoc a pečovatelství (15 otázek z první pomoci a 15 otázek z pečovatelství) a Sociální služby (15 otázek ze sociálních služeb, 15 otázek z psychologie a 15 otázek z péče o člověka).

Předměty ŠVP odpovídající daným oblastem RVP jsou uvedeny v příloze č. 6.

Personální a materiální vybavení naplňuje legislativní nároky týkající se českého školství i církevního školství. Teoretická výuka probíhá v prostorách školy, kde je možno využít čtyři učebny vybavené nastavitelnými lavicemi a interaktivní tabulí nebo počítačovou učebnu s dvanácti osobními počítači s LCD monitory či knihovnu. Žákyně mají také k dispozici tiskárnu a kopírku. Praktická výuka probíhá jednak v prostorách školy, jednak v zařízeních sociální péče. Ve škole je k dispozici cvičná kuchyně s moderními elektrospotřebiči (např. multifunkční trouba, myčka, sklokeramická varná deska či domácí pekárna), dětský koutek s příslušenstvím pro péči o dítě (přebalovací pult, vanička, hračky apod.) a také elektrické polohovací lůžko a nejrůznější kompenzační pomůcky pro nácvik péče o imobilní klienty. Škola také vlastní šicí stroje a základní potřeby pro péči o domácnost – praní, sušení a žehlení prádla a úklid. Žákyním jsou bezplatně zapůjčeny veškeré studijní materiály a pracovní oděvy. Pro dívky s postižením jsou k dispozici taktéž kompenzační pomůcky.

Co se týče využití týdnů ve školním roce, kromě vyučování podle rozpisu, žákyně absolvují v každém ročníku od počátku existence školy dvě jednotýdenní soustředění, která slouží zejména k bližšímu poznání, soužití při společně vytvořeném programu, sebeobsluze, hospodaření, duchovní náplni, výletech apod.

Povinná je souvislá praxe – dvoutýdenní v 1. ročníku a třítýdenní ve 2. ročníku. Na závěrečnou zkoušku jsou vyhrazeny dva týdny ke konci 2. ročníku a pro časovou rezervu využitelnou k různým exkurzím, výchovně-vzdělávacím akcím či opakování učiva jsou naplánovány tři týdny během každého školního roku.

Kromě *sociálních partnerů* uvedených v závěru ŠVP poskytujících zázemí pro odborné praxe studentek, spolupracuje škola s občanským sdružením Rytmus.

2.2.2. Přijímání ke studiu a závěrečné zkoušky

Podmínkami k přijetí ke studiu na DKSŠ je poslaná přihláška, potvrzení od lékaře a příloha obsahující kopii posledního vydaného vysvědčení z předchozího studia. V dodatku k přihlášce se škola zajímá o rodinné poměry zvláště z důvodu informování o výsledcích přijímacího řízení, o předchozí studia, o péči odborných lékařů a další zdravotní omezení. (Dívčí katolická škola, 2014)

Při skládání jednotlivých tříd je dbáno na to, aby třída byla jako živý organismus, který se dokáže rozvíjet a vzájemně se podporovat. V každé skupině jsou tedy dívky s různým postižením i bez postižení a s různými charaktery, počtem kolem dvaceti žákyň tak, aby v celé škole ve čtyřech třídách bylo maximálně 52 dívek. Na školu tedy připadají pouze dvě žákyně nevidomé a dvě, maximálně tři žákyně na vozíku. Na jednu třídu pak pouze jedna žákyně s poruchou autistického spektra a omezený počet žákyň jiné národnosti. (Hošek, 2015)

Pro následující školní rok plánuje škola přijmout do oboru Pečovatelské služby 22 uchazeček a do oboru Praktická škola dvouletá 15 uchazeček. (Dívčí katolická škola, 2015)

Závěrečné zkoušky jsou podrobně popsány v kapitole 2.2.1., jednotlivé okruhy jsou součástí přílohy č. 7 a 8.

2.2.3. Vyučované předměty

V závorce jsou zkratky uvedené ve školním vzdělávacím programu nebo v rozvrhu hodin. Český jazyk, literatura a komunikační výchova (Čj/ČLK), anglický jazyk (Aj), kreativní dílna (Kre/KD), historie a současnost regionů (HSG/HSR), současná spiritualita / křesťanská spiritualita (Ss/KS), člověk a společnost (ČaS/ČS), matematika (M), základy přírodních věd (ZPV), biologie člověka (BiČ/BČ), první pomoc (1P/Prv), Tělesná výchova (TV), práce na počítači / informační a komunikační technologie (PC), pečovatelství (Peč), sociální služby (Soc/SOC), Psychologie (Psy/PSY), pedagogika (Ped), péče o člověka (PČ), organizace volného času klienta (OVČ), péče o domácnost klienta (PDK), péče o nemocné a postižené děti (PNP), pečovatelská a sociální praxe (PP/PSP), příprava pokrmů (PPo), třídnická hodina (TH), program osobnostního a profesního růstu (OPR).

2.2.4. Rozvrh hodin

Rozvrh odpovídá hodinovým dotacím pro jednotlivé předměty uvedeným ve ŠVP. Kromě výuky daných předmětů žákyně samy uklízí prostory školy, perou prádlo používané v kuchyni a při praxích, vaří si obědy apod. Dále absolvují dvakrát až čtyřikrát za rok souvislé jednotýdenní praxe v některém ze smluvených zařízení.

1. ročník: Aj (2 h), BČ (1), CLK (2), ČS (1), HSR (1), KD (2 h/2 týdny), KS (1), M (2), OVČ (1), OPR (2/2), PČ (1), PSP (6), Peč (4/2), Ped (1), Prv (2), PPo (1+4/2), PSY (2), SOC (1), TH (1), TV (1), ZPV (1); zájmové/nepovinné: XFle (1), XSbo (2), XVče (2); (v 1. pololetí chybí PSP a Prv, navíc jsou vyučovány 2h/2 týdny OPR a KD)

2. ročník: Aj (2 h), BČ (1), CLK (2), HSR (1), KD (2/2), KS (1), M (2), OVČ (2), OPR (2/2), PČ (1), PDK (1), PSP (6), Peč (1), Ped (1), Prv (2), PPo (1+4/2), PSY (2), SOC (1), TH (1), TV (1), ZPV (1); zájmové/nepovinné: XSbo (2)

Časové zařazení hodin během dne a týdne je v příloze č. 9.

2.2.5. Učebnice a učební metody

Jak jsem již zmínila v kapitole 2.1., v rámci evropského projektu „Učíme se pomáhat“ sestavili vyučující jednotlivých předmětů čtrnáct učebnic, které mají žákyně obou oborů v zápůjčce během celého svého studia. Týkají se těchto předmětů: Člověk a společnost, Pedagogika, Psychologie, První pomoc, Práce v sociálních službách, Péče o domácnost klienta, Křesťanská spiritualita, Základy přírodních věd, Pečovatelství, Příprava pokrmů, Matematika, Biologie člověka a Pečovatelská a sociální praxe, přičemž dvě učebnice se týkají přímo práce se seniory: *Aktivizace nejen pro seniory* a *Komunikace nejen pro seniory* (viz příloha č. 10).

Metody práce vycházejí z osvědčených křesťanských pedagogických přístupů (viz podkapitola 2.1.1.) a nejnovějších pedagogických poznatků, které vyučující získávají v rámci celoživotního vzdělávání organizovaného zejména Pedagogickou fakultou UK v Praze i při absolvování různých přednášek a kurzů.

2.2.6. Uplatnění absolventů

Z průzkumu jednotlivých DKSŠ za celou dobu existence vyplývá zhruba následující přehled dalšího směřování a uplatnění absolventek. Ve studiu na střední škole pokračuje v průměru cca 26% absolventek (z nich některé absolvovaly již i VŠ), zaměstnání nalezne v průměru cca 43% (sociální služby, zdravotnictví, stravovací zařízení, služby, obchod, administrativa apod.). Některé absolventky zůstávají v domácnosti z důvodu těhotenství a mateřství nebo z důvodu zdravotního či mentálního omezení. Zhruba 5% absolventek bývá bez zaměstnání nebo nastupují na příležitostné brigády. O jednom až dvou procentech absolventek nejsou dostupné informace.

Zajímavé souvislosti s možným uplatněním absolventek lze vyčíst z pohybu počtu všech studentek obou vyučovaných oborů během studia (Dívčí katolická střední škola, 2012, 2013, 2014). Z poměrně vysokého počtu studentek, které během předpokládaných dvou let studium ukončí, přeruší nebo jsou vyloučeny, vyplývá, že konečný počet absolventek oboru Pečovatelské služby je v průměru osm až deset.

Stav počtu studentek během školního roku	2011/2012	2012/2013	2013/2014
počet všech studentek na počátku školního roku	52	52	52
samy přerušily studium	5	1	4
nastoupily po přerušení	2	1	0
ukončily	8	7	8
vyloučeny	3	3	7
nepostoupily do vyššího ročníku	0	9	4
konaly závěrečnou zkoušku	24	14	16
nepřipuštěny k závěrečné zkoušce	2	0	0
opakovaly závěrečnou zkoušku	0	0	1

(zdroj: Výroční zprávy za rok 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014)

Kontakt bývalých studentek se školou je nebývale velký. Stále cítí sounáležitost se školou jako celkem a s jednotlivými učiteli, se kterými navázaly bližší vztahy. Stále se zajímají o dění ve škole (sledování webu, telefonování, návštěvy školy, osobní setkávání tříd, besedy se současnými studentkami), obracejí se na své bývalé vyučující v životních problémech nebo sdílejí radostné události (fotografie dětí, literární a profesní úspěchy apod.). Nejstarším absolventkám je již čtyřicet pět let.

3. Křižovnická pečovatelská služba

3.1. Obecné informace o službě

Křižovnická pečovatelská služba (KPS) byla založena 13. listopadu 2012. Registrovaným poskytovatelem této sociální služby je školská právnická osoba DKSŠ Platnéřská 4, 110 00, Praha 1.

Cílovou skupinou jsou osoby se zdravotním postižením a nejrůznějším omezením. Věková kategorie klientů není omezena, uživatelkami služeb jsou v současné době nejčastěji ženy seniorského věku, občasnými klienty jsou i rodiny s dětmi v tíživé sociální či finanční situaci. Tato služba je poskytována klientům v jejich přirozeném prostředí na území Prahy. (Křižovnická pečovatelská služba, 2015a)

V rámci této služby si některé ze studentek plní odbornou pečovatelskou praxi a po absolvování mohou v KPS najít profesní uplatnění. Schopnější absolventky se pak stávají školitelkami svých mladších spolužaček. (Křižovnická pečovatelská služba, 2015b)

Služba je zpoplatněna velmi přijatelnou cenou (ceník platný od 1. 12. 2014 po jeden rok je dostupný na webových stránkách KPS), a také proto je o ni velký zájem. Všechny zájemce o KPS v současné době nemůže školní pečovatelská agentura uspokojit. (Křižovnická pečovatelská služba, 2015a)

KPS, jak jsem již uvedla v kpt. 2.1.2., je hmotně i duchovně podporována Rytířským řádem Křižovníků s červenou hvězdou.

3.2. Podrobnější charakteristika služby

„Popis realizace poskytování sociálních služeb“ v Registru poskytovatelů sociálních služeb (MPSV, 2015) obsahuje: cílovou skupinu, jednání se zájemcem o službu, podrobný popis realizace služby s uvedením základních činností, metody práce, které jsou stanoveny vnitřními pravidly KPS, vyřizování stížností, ukončení služby, úhrady za služby, další doplňující informace (duchovní služba), fakultativní služby, prostory a materiální a technické vybavení.

Etický kodex platný od 1. března 2015 (viz příloha č. 11) je tvořen šesti částmi, které se pokusím v následujícím odstavci stručně shrnout. *Východiskem* pro službu je jednak osobnost, život a působení sv. Anežky České, jednak morální hodnoty Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou, z nichž jsou vyjmenovány ty nejvyšší (vzájemná

úcta, respekt, důstojnost, (čisté) svědomí, pomoc potřebným). *Klient KPS* je vnímán z hlediska svých tělesných i duchovních potřeb a přání a je mu napomáháno v rozvoji jeho dispozic psychologických, tělesných, sociálních, rodinných i duchovních. *Služba KPS* má úctu k historickému odkazu sv. Anežky České a Rytířskému řádu Křižovníků s červenou hvězdou, jejichž hodnotami se pracovníci řídí a s jejichž pomocí může uspokojit i specifické duchovní potřeby klientů. Služba také spolupracuje s dobrovolníky z různých oblastí. *Zodpovědnost zaměstnanců KPS* spočívá v naplňování odkazu sv. Anežky, nepoškozování jména Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou a v prioritním naplňování přání a potřeb klienta. *Kolegium zaměstnanců KPS* se nejen vzdělává a sdílí pracovní záležitosti, ale také prohlubuje vzájemné vztahy a tvoří společenství. S tím souvisí celistvé chápání osobnosti člověka. *Další zásady výkonu služby a zaměstnance a spolupracovníka KPS* se týkají vzdělávání nad rámec, vztahu ke klientovi, kdy mají pracovníci udržovat rovnováhu mezi pomocí klientovi a jeho samostatností, dále je možné přijímat od klienta drobné věcné dary, nepřistupovat ke klientu jako k „souboru problémů“ apod. V kodexu je také výslovně řečeno, že pracovníci odmítají jakékoli projevy neúcty a diskriminace vůči klientům a eutanazii. (Hošek, 2015)

Pro pečovatelky pracující v KPS je stanoveno jedenáct pravidel (viz příloha č. 12) týkající se jejich připravenosti, chování, komunikace s klientem a práce.

Pravidla pro praxe studentek jsou stejná pro všechna zařízení, kam studentky docházejí.

Standardy kvality jsou v současné době ještě některé dokončovány. Pro svou délku nejsou součástí příloh.

O dobrých ohlasech na KPS svědčí příznivé dopisy (Křižovnická pečovatelská služba, 2015c) a osobní sdělení klientů i rodinných příslušníků (například poděkování prof. Z. H. adresované vedení školy za dlouhodobější péči o zraněného otce a poděkování dalších klientů, které jsem měla možnost navštívit v rámci šetření pro moji diplomovou práci).

4. Metodologie šetření vzdělávacího modelu pečovatelství

Přestože se v odborných i studentských závěrečných pracích mluví o výzkumu, vybrala jsem po konzultaci s vedoucí práce vhodnější název šetření. Hlavním důvodem je nízký počet respondentů zapojených do šetření. Podle Hendla (2005) by se jednalo o kvalitativní výzkum se specifikací více respondentů.

4.1. Cíl šetření

Popsat a zhodnotit konkrétní model přípravy dívek pro pečovatelství.

4.2. Metody

Použitou metodou při šetření a celé práci je studium odborné dokumentace, rozhovory a řízené rozhovory, deskripce pozorovaného a zjištěného, kvalitativní hodnocení zjištěných faktů. Pro podrobný popis tohoto modelu přípravy pro pečovatelství bylo nezbytné se seznámit s historií vzniku školy a jejím vývojem, **s veškerými dokumenty školy** včetně RVP a ŠVP, učebními metodami, učebnicemi a učebními pomůckami, analýzami rozvrhu, návštěvami praxí. Dále také s dokumenty Křižovnické pečovatelské služby, s ohlasy příjemců péče a jejich rodinných příslušníků, s postojem Magistrátu hl. města Prahy a koordinátorky služeb pro Prahu 1. Součástí seznámení se s ohlasy na Křižovnickou pečovatelskou službu byla i přímá účast na praxi autorky této diplomové práce, rozhovory s klienty a jejich rodinnými příslušníky. Klíčovou metodou pro šetření jsou **rozhovory s absolventy** a studenty školy, **autorkou projektu** a **pedagogy**.

Co se týče rozhovoru, existují různé druhy: formální – neformální, strukturovaný – semistrukturovaný – nestrukturovaný. Taktéž různé typy otázek: uzavřené (ano – ne) nebo otevřené s odpověďmi zaměřenými na fakta (znalosti či pocity a prožívání), u nichž lze určit různou míru pomocí škály.

4.3. Metodika

Nejprve jsem se seznámila s nejrůznějšími dokumenty a materiály, včetně kroniky školy, které souvisely s existencí školy po dobu dvaceti pěti let. Získané poznatky jsem průběžně podle kontextu zařazovala do předchozích dvou kapitol.

V této podkapitole nyní popíši výběr vzorku, dobu a místo výkonu šetření zaměřeného na rozhovory s absolventkami, studentkami a pedagogy školy.

Výběr vzorku byl dán poskytnutými kontakty od současných i bývalých učitelů DKSŠ Platnéřská. Do vzorku byly zahrnuty současné i dřívější absolventky a nynější studentky. Plánovala jsem provést zhruba deset rozhovorů. Oslovila jsem šestnáct respondentek většinou prostřednictvím SMS, výjimečně e-mailu (kvůli potížím s hlasivkami u jedné absolventky) a osobně současné studentky přímo ve škole. Osobní rozhovor byl po domluvě uskutečněn se sedmi absolventkami a dvěma studentkami, prostřednictvím e-mailu odpověděla z důvodu značné vzdálenosti od Prahy jedna absolventka. Ze zbylých šesti oslovených dvě absolventky přislíbily pomoc, ale poté se neozvaly, jedna se omluvila kvůli náročnému cestování do Prahy, a tři absolventky na SMS zprávy a další kontaktování nereagovaly.

Rozhovory týkající se zvláště KPS jsem provedla během října 2014 s vedoucí této sociální služby a s další vyučující na DKSŠ přímo v místě školy.

Setkání s absolventkami se uskutečnila v průběhu října až prosince 2014 většinou na veřejných místech, případně na pracovišti nebo v domácnosti, se studentkami během února v DKSŠ Platnéřská. Rozhovor trval v průměru čtyřicet pět minut. Po prvním rozhovoru jsem k původně navrženým otázkám přidala další tři (č. 16 až 18) týkající se zaměstnání a dalšího studia. Z důvodu nízké výpovědi o skutečnosti týkající se pečovatelství či studia jsem vynechala druhou otázku, která zněla: *Cítila ses připravená na studium v této škole? (V čem ano? V čem ne?)*. Také jsem často v rozhovorech nezmínila otázku č. 8 zaměřenou na Křížovnickou pečovatelskou službu, která vznikla v nedávné době, a proto na ni mohla odpovědět jen absolventka posledních dvou let či současné studentky.

4.4. Úkoly šetření

Úkoly šetření vyplývající z cíle a metod práce jsem po konzultaci s vedoucí práce stanovila tyto dva jako hlavní.

1. Popsat model přípravy na pečovatelství dívek na DKSŠ Platnéřská (učební obor – RVP, ŠVP s jednotlivými předměty; rekvalifikační kurzy pro veřejnost; Křižovnická pečovatelská služba), jak je uvedeno v kapitolách číslo dvě a tři.
2. Zaznamenat konkrétně u DKSŠ Platnéřská uplatnění absolventů (nejen trh práce, ale i další vzdělávání); uskutečnit rozhovory s některými absolventy i se současnými studenty (současná sociální situace; motivace ke studiu; vize; zkušenosti z praxe apod.) a s pedagogy školy (zvláště ve vztahu ke Křižovnické pečovatelské službě).

Druhým úkolem šetření tedy bylo uskutečnit rozhovory na základě otázek, které jsem předem připravila s cílem zmapování pohledu absolventek a současných studentek na obor studia Pečovatelské služby v DKSŠ Platnéřská, jejich následné pracovní uplatnění a pohled na Křižovnickou pečovatelskou službu očima pedagogů školy. Otázek je celkem 26. Většina otázek je otevřených s volbou míry odpovědi na pětibodové škále (rozhodně ano – spíše ano – nevím – spíše ne – rozhodně ne), u zbývajících otázek je možnost volné odpovědi (např. odpověď na doplňující otázku).

Otázky pro absolventky a studentky:

1. Co bylo Tvou motivací ke studiu? (rodina, obor, práce, pomoc druhým, náhoda…)
2. Bylo/Je studium náročné časově?
3. Bylo/Je studium náročné na množství všeobecných znalostí a všeobecného rozhledu?
4. Bylo/Je studium náročné na množství odborných znalostí?
5. Bylo/Je studium náročné na množství praktických činností?
6. Změnil se Tvůj pohled na obor pečovatelství v průběhu studia? (V čem?)
7. Byla pro Tebe náročná práce s různými cílovými skupinami?
8. Vnímala jsi rozdíl při praxi v Křižovnické pečovatelské službě a při praxi v jiných sociálních službách? (Jaký/Jaké?)

9. Co Ti nejvíce pomohlo v přípravě na profesi pečovatelky? (praxe, kolektiv, učitelé, rodina, předchozí škola…)
10. Chceš/Chtěla jsi využít všechny možnosti k získání co nejvíce typů osvědčení/odborností, které škola nabízí/nabízela?
11. Cítíš se připravená na vykonávání profese pečovatelky / pracovníka v soc. službách (sanitáře/kuchařky/hospodyně/pečovatelka o děti od 3 do 15 let)? (Plánuješ-li to.)
12. Domníváš se, že je práce pečovatelky užitečná?
13. Vnímáš/Jaký vidíš rozdíl v odpovědnosti za péči o klienty při praxi a v zaměstnání?
14. Myslíš si, že by péči (zvláště sociální) o potřebného člověka/klienta měla obstarávat především jeho rodina? ((Proč tedy existuje pečovatelská služba?))
15. Myslíš si, že je v dnešní době snadné najít zaměstnání jako pečovatelka?
16. Pokud jsi nepracovala/nepracuješ jako pečovatelka, v jakém zaměstnání ses uplatnila?
17. Uveď zaměstnání, ve kterém jsi byla déle než tři roky.
18. Absolvovala jsi po ukončení této školy ještě nějaká studia (kurzy)? Která?
19. Doporučila bys studium na této škole kamarádce? (A proč?)

Otázky pro pedagogy:

1. Jaký je cíl Křižovnické pečovatelské služby?
2. Jaké podmínky musí žákyně splnit, aby mohly vykonávat tuto službu?
3. Jaké jsou nejčastější překážky u žákyň (i obecně) k vykonávání této služby?
4. Jaké procento žákyň/studentek má předpoklady k vykonávání profese pečovatelky v této službě? (z jednoho ročníku/z celé školy)
5. Jaké postavení má Křižovnická pečovatelská služba mezi ostatními pečovatelskými službami (v Praze 1, v celé Praze)?
6. Myslíte si, že je v dnešní době snadné najít zaměstnání jako pečovatelka?
7. Jaké je nejčastější uplatnění absolventek oboru Pečovatelské služby? (další studium, zaměstnání, mateřská dovolená – projev přípravy k pečovatelství u těhotných studentek, matek…)

4.5. Data a jejich interpretace

Kapitola představuje jednotlivě vypsané otázky s odpověďmi osmi absolventek a dvou studentek v tabulce a grafu a s technickým popisem. Odpovědi dvou pedagogů jsou přepsány doslovně.

Tabulka a graf č. 1 Co bylo Tvou motivací ke studiu? (rodina, obor, práce, pomoc druhým, náhoda…)

respondentka	
A	pomoc druhým, práce s lidmi
B	rodina
C	opora pro kamarádku, která také začala studovat
D	vylepšit si studijní skóre, úplné SŠ vzdělání
E	donucení okolnostmi, nechtěla studovat
F	obor, práce v sociálních službách
G	práce (nezůstat doma)
H	známky, kamarádka, která již studovala
I	postižený bratranec
J	vzor matky, která je zdravotní sestra

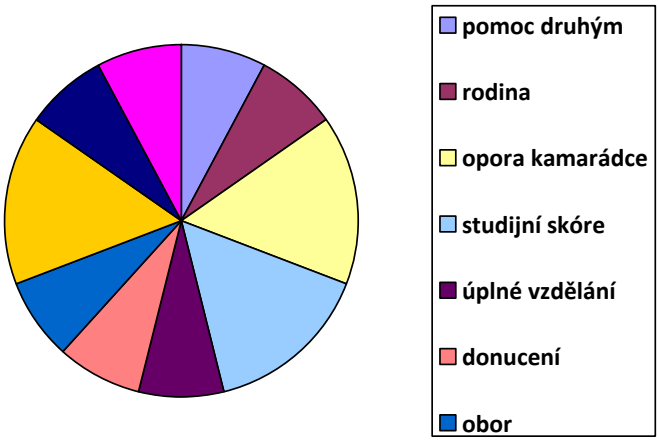

Motivace ke studiu byla u respondentek různá, přičemž bylo zmíněno více možností. Dvakrát byl uveden důvod vylepšení si studijního skóre či známek, opora či přízeň kamarádky, která již studovala nebo začala studovat, a práce. Ostatní důvody jako

pomoc druhým, rodina, úplné SŠ vzdělání, donucení okolnostmi, zájem o obor, postižený bratranec či vzor povolání matky se vyskytly jednou.

Tabulka a graf č. 2 Bylo/Je studium časově náročné?

respondentka	určitě ano – spíše ano – nevím – spíše ne – určitě ne
A	Určitě ano. Kvůli problémům s pamětí bylo nutné si rozvrhnout čas.
B	Spíše ne.
C	Určitě ano. První rok nebyly kompenzační pomůcky pro zrakově postižené.
D	Spíše ne.
E	Určitě ne.
F	Spíše ne.
G	Určitě ne.
H	Spíše ne.
I	Spíše ano.
J	Spíše ne.

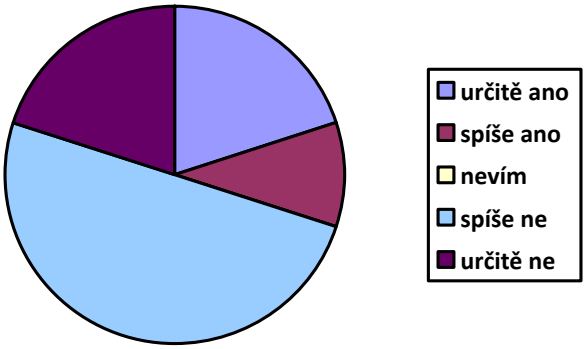

Časově náročné bylo studium pro dvě absolventky, kterým bránilo postižení či technické potíže jako např. vybavení vhodnými kompenzačními pomůckami. Pro jednu současnou studentku je studium částečně časově náročné. U většiny respondentek se problém s časovou náročností studia vyskytoval minimálně, dvě respondentky potíže nezmínily vůbec.

Tabulka a graf č. 3 Bylo/Je studium náročné na množství všeobecných znalostí a všeobecného rozhledu?

respondentka	určitě ano – spíše ano – nevím – spíše ne – určitě ne
A	Spíše ne. Jen čeština, jsem dysgrafik a dyslektik.
B	Spíše ano.
C	Určitě ne.
D	Spíše ne. Přiměřeně.
E	Spíše ne.
F	Spíše ne. Obyčejně.
G	Určitě ne. Nebyl problém.
H	Určitě ne.
I	Spíše ne.
J	Určitě ne.

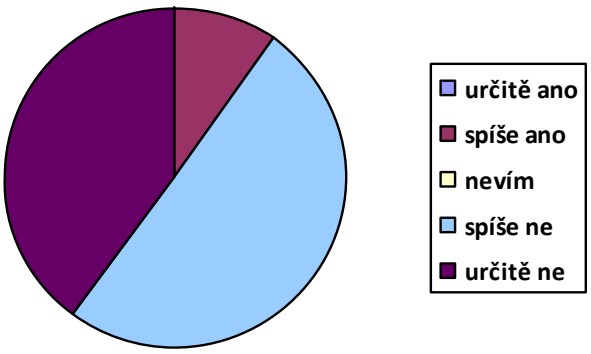

Za částečně náročné na množství všeobecných znalostí a rozhledu považovala studium jedna absolventka. Spíše nenáročné bylo studium pro polovinu respondentek a téměř žádnou náročnost v těchto všeobecných znalostech neviděly čtyři respondentky.

Tabulka a graf č. 4 Bylo/Je studium náročné na množství odborných znalostí?

respondentka	určitě ano – spíše ano – nevím – spíše ne – určitě ne
A	Spíše ne. Nebylo to tak složité.
B	Spíše ne.
C	Spíše ano. Problém popsat obrázky, nemohla jsem si je nakreslit.
D	Spíše ne.
E	Spíše ne. Přiměřeně.
F	Určitě ne.
G	Spíše ne. Trochu zdravotnictví.
H	Určitě ne.
I	Spíše ano.
J	Určitě ne.

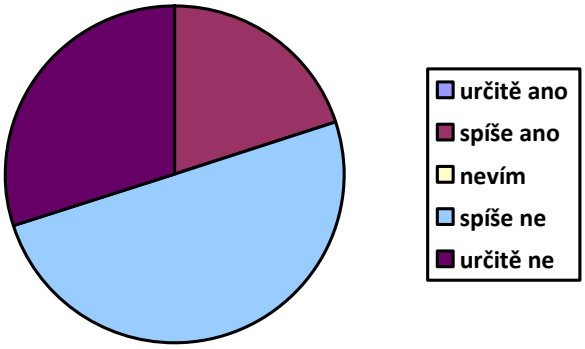

Odborné znalosti při studiu byly částečně náročné pro dvě respondentky, pro jednu kvůli zrakovým obtížím. Polovině respondentek studium spíše nepřišlo náročné a třem respondentkám nepřišlo vůbec náročné na odborné znalosti.

Tabulka a graf č. 5 Bylo/Je studium náročné na množství praktických činností?

respondentka	určitě ano – spíše ano – nevím – spíše ne – určitě ne
A	Spíše ano. Kvůli motorice, skolióze páteře.
B	Spíše ano. Trochu těžší bylo vše, ale šlo to.
C	Spíše ne.
D	Spíše ne.
E	Spíše ne.
F	Spíše ano. Jak co.
G	Spíše ne.
H	Spíše ne. Jen ruční práce, jemná motorika, kvůli levostrannému ochrnutí.
I	Spíše ne.
J	Spíše ne.

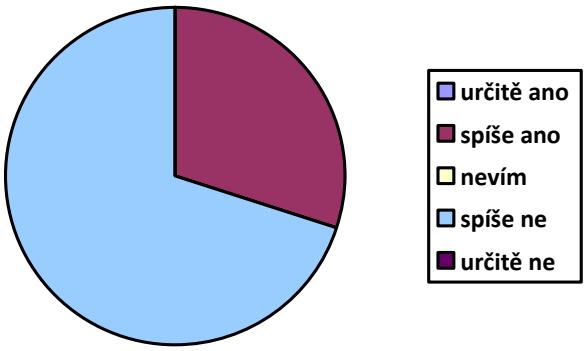

Pro tři respondentky bylo studium částečně náročné na praktické činnosti opět kvůli konkrétním zdravotním obtížím, zbylým sedmi nedělaly praktické činnosti téměř žádný problém.

Tabulka a graf č. 6 Změnil se Tvůj pohled na obor pečovatelství v průběhu studia? (V čem?)

respondentka	určitě ano – spíše ano – nevím – spíše ne – určitě ne
A	Určitě ne. Šla jsem na obor kvůli pomoci lidem.
B	Určitě ne.
C	Určitě ano. Ze začátku jsem neměla ani tušení.
D	Spíše ne. Jen rozšíření možností o místech uplatnění.
E	Určitě ano. Chtěla jsem být původně zdravotní sestra.
F	Určitě ne.
G	Určitě ne.
H	Nevím.
I	Určitě ne.
J	Určitě ne.

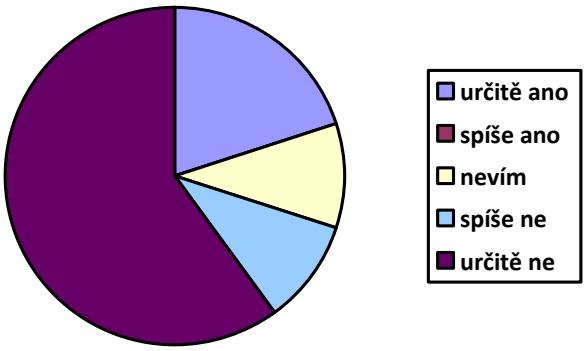

U dvou respondentek se pohled na pečovatelství v průběhu studia zcela změnil. Jedna respondentka nevěděla a jedna uvedla, že se její pohled spíše nezměnil. U šesti respondentek se pohled na obor pečovatelství vůbec nezměnil.

Tabulka a graf č. 7 Byla pro Tebe náročná práce s různými cílovými skupinami?

respondentka	určitě ano – spíše ano – nevím – spíše ne – určitě ne
A	Spíše ne. Děti a senioři byli bez problémů.
B	Spíše ne. Se všemi stejně.
C	Spíše ano. Nejnáročnější byli senioři.
D	Spíše ne. Přiměřeně věku.
E	Spíše ne. Od 2. ročníku nebyla náročná žádná skupina.
F	Spíše ano. Tělesně postižení – fyzicky náročné.
G	Spíše ne. Měli jsme jediné místo pro praxi – v hospici.
H	Spíše ne.
I	Spíše ne. Nerozděluji je. Ráda komunikuji se všemi.
J	Spíše ne. V prváku jsem se bála pečovat o ležící. Dnes mi to je jedno.

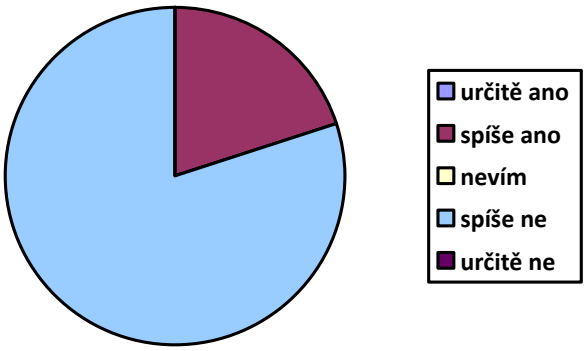

Pro dvě respondentky byla práce s některými cílovými skupinami náročná částečně, zvláště co se týče fyzické práce. Pro ostatních osm respondentek náročná spíše nebyla. Dvě absolventky uvedly, že se jim se všemi cílovými skupinami pracovalo stejně náročně, u dvou absolventek se náročnost změnila po absolvování prvního ročníku, jedna z prvních absolventek měla omezený výběr zařízení v rámci praxe na jediné.

Tabulka č. 8 Vnímala jsi rozdíl při praxi v Křižovnické pečovatelské službě a při praxi v jiných sociálních službách? (Jaký/Jaké?)

Respondentka	určitě ano – spíše ano – nevím – spíše ne – určitě ne
A	Spíše ne. V KPS spíše doprovody. V domově pro seniory více fyzické práce a hygienické péče.
I	Spíše ano. V domově pro seniory mám možnost vidět nové věci. V KPS děláme to, co běžně.
J	Spíše ano. Docházení domů je lepší, není jich moc, starám se jen o jednoho klienta. Do DS musím vstávat už na sedmou ráno.

Na otázku k praxi v Křižovnické pečovatelské službě odpovídala nynější absolventka a současné dvě studentky. Absolventka rozdíl v praxích spíše neviděla, studentky naopak spíše ano. Studentky popsaly přínos a výhody a nevýhody té které praxe.

Tabulka a graf č. 9 Co Ti nejvíce pomohlo v přípravě na profesi pečovatelky? (praxe, kolektiv, učitelé, rodina, předchozí škola…)

respondentka	
A	Hodně rodiče, samozřejmě také vyučující.
B	Praxe, škola celkově.
C	Praxe. Hodně důležitá.
D	Praxe.
E	Učitelé, třídní kolektiv a praxe.
F	Praxe.
G	Praxe.
H	Až pozdější práce v NNO.
I	Praxe.
J	Že také tak jednou skončím. Ve stáří také budu potřebovat pomoc.

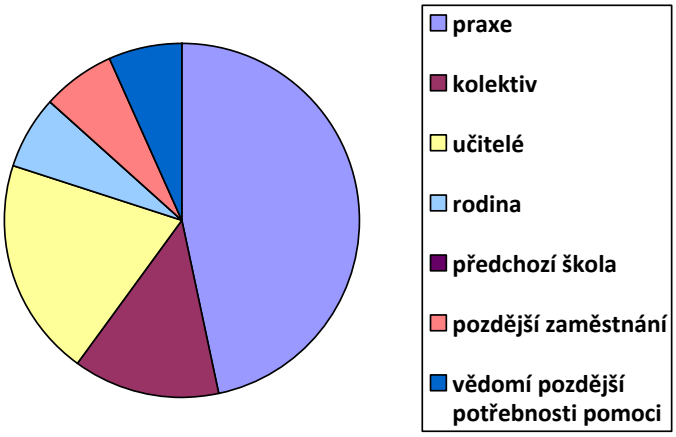

Praxe byla jmenována jako nejčastější pomoc pro přípravu na profesi pečovatelky v sedmi případech. Ve třech případech byli zmíněni učitelé, ve dvou případech třídní kolektiv. K přípravě na profesi v jednotlivých případech pomohla rodina, pozdější zaměstnání a vědomí, že studentka může pomoc v budoucnosti potřebovat. Možnost předchozí škola nebyla zmíněna.

Tabulka a graf č. 10 Chceš/Chtěla jsi využít všechny možnosti k získání co nejvíce typů osvědčení/odborností, které škola nabízí/nabízela?

respondentka	
A	Ano. Mám pracovníka v sociálních službách a pomocnou kuchařku. Jsem přihlášena na chůvu, kterou ještě jako kurz neotevřeli.
B	Při mém studiu jsem absolvovala domácí práce a vaření.
C	Absolvovala jsem i kuchařské práce. Sanitáře a chůvu ne kvůli postižení.
D	Ne.
E	Ano. V té době ošetřovatelku od ČČK, pečovatelku-opatrovnici, šičku, pomocnou kuchařku i kurz bl. Zdislavy.
F	Kurz sanitářky.
G	Ano. Mám všechny: pečovatelku, pomocnou kuchařku a šičku.
H	Vaření a zdravotnický kurz.
I	Ne. Jen tři ze čtyř – sanitáře nedělám, dělám pracovníka v sociálních službách, pečovatelku o děti a hospodyni.

J	Ano. Budu mít pracovníka v sociálních službách a dodělávám si sanitáře a chůvu jako kurz.

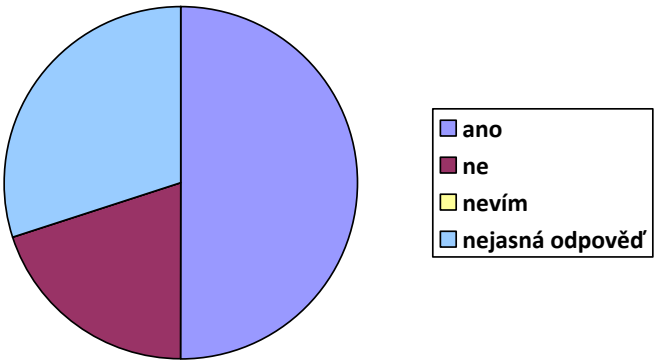

Pět respondentek chtělo nebo chtějí využít získání co nejvíce osvědčení, které škola nabízí či nabízela, přičemž jedna respondentka byla omezena svým zdravotním postižením. Dvě respondentky nechtěly možnosti využít, přičemž u jedné respondentky by se odpověď dala započítat jako „ano“, protože chce získat tři osvědčení ze čtyř možných. U tří respondentek jsem odpověď zaznamenala jako nejasnou z důvodu mého nepřesného zaznamenání a nedopátrání tehdejšího počtu možných osvědčení.

Tabulka a graf č. 11 Cítíš se připravená na vykonávání profese pečovatelky / pracovníka v soc. službách (sanitáře / kuchařky / hospodyně / pečovatelky o děti od 3 do 15 let)? (Plánuješ-li to.)

respondentka	určitě ano – spíše ano – nevím – spíše ne – určitě ne
A	Určitě ano. Zatím hledám práci na pozici aktivizačního pracovníka či asistenta v kanceláři.
B	Určitě ano.
C	Určitě ano. Příprava byla dobrá.
D	Spíše ano.
E	Spíše ano. Po absolvování jsem studovala čtyřletý obor s maturitou a pak kurzy na VOŠ a ETF UK.
F	Určitě ano. Celou dobu jsem se jí živila.
G	Spíše ano.

H	Spíše ano.
I	Spíše ne. Měla jsem v plánu dělat pečovatelku, teď si chci udělat výuční list na pečovatelku a pak možná maturitu – soc. pracovníka – ale jen dálkově.
J	Spíše ne. Chci jít dál, udělat maturitu, na zdravotnické škole – obor zdravotnický asistent. Je mi jedno, jestli budu pracovat v nemocnici nebo v domově pro seniory.

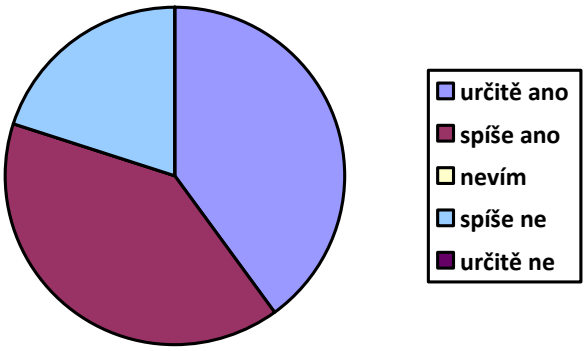

Čtyři respondentky uvedly, že se na profesi pečovatelky, cítí být určitě připraveny. Taktéž čtyři respondentky uvedly, že se cítí být připraveny spíše. Dvě respondentky, shodou okolností současné studentky, uvedly, že se na profesi necítí být připraveny, respektive chtějí pokračovat dále ve studiu.

Tabulka č. 12 Domníváš se, že je práce pečovatelky užitečná?

respondentka	určitě ano – spíše ano – nevím – spíše ne – určitě ne
A	Určitě ano. Každý ji pak v nějaké době bude potřebovat.
B	Určitě ano.
C	Určitě ano.
D	Určitě ano.
E	Určitě ano.
F	Určitě ano.
G	Určitě ano.
H	Určitě ano.
I	Určitě ano.
J	Určitě ano.

Tato odpověď o užitečnosti není zaznamenána v grafu, jelikož všechny respondentky daly bez rozdílu jasnou kladnou odpověď.

Tabulka a graf č. 13 Vnímáš / Jaký vidíš rozdíl v odpovědnosti za péči o klienty při praxi a v zaměstnání?

respondentka	určitě ano – spíše ano – nevím – spíše ne – určitě ne
A	Určitě ano. I když jsem ji jako studentka neměla, cítila jsem to tak.
B	Spíše ano. V zaměstnání je pak člověk více sám.
C	Spíše ne. Nasazení by mělo být stejné.
D	Určitě ano. Při praxi je odpovědná škola, v zaměstnání člověk sám za sebe.
E	Určitě ano.
F	Určitě ano.
G	Spíše ano. Trochu. Přístup je stejný.
H	Určitě ano. Cítila jsem se odpovědně.
I	Spíše ne. Když něco udělám, je to problém ve škole i v práci.
J	Spíše ne. Jsem odpovědná sama za sebe, za své činy.

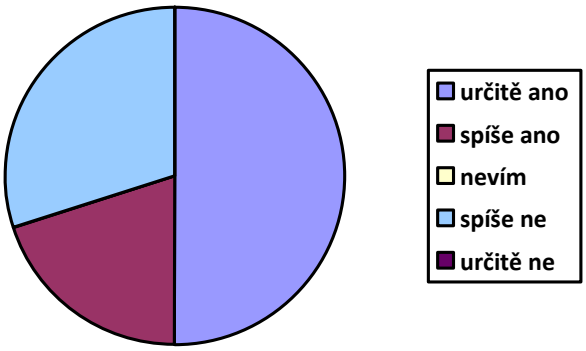

Polovina respondentek vnímala jasný rozdíl v odpovědnosti za péči o klienta při praxi a v zaměstnání. Dvě respondentky rozdíl vnímaly částečně. Tři respondentky uvedly, že rozdíl spíše nevnímají, přičemž odpovědností rozuměly nasazení nebo celkově osobní odpovědnost za své jednání.

Tabulka a graf č. 14 Myslíš si, že by péči (zvláště sociální) o potřebného člověka/klienta měla obstarávat především jeho rodina? ((Proč tedy existuje pečovatelská služba?))

respondentka	určitě ano – spíše ano – nevím – spíše ne – určitě ne
A	Určitě ano. Pokud jsou toho schopni. Psychologicky je to pro toho člověka lepší. Péče by neměla být na úkor rodiny.
B	Určitě ano. Napůl rodina a napůl pečovatelská služba.
C	Určitě ano. Pokud je to možné. S rodinou se bude cítit lépe.
D	Určitě ano. Záleží na možnostech rodiny, sociální situaci, schopnostech, zdravotním stavu pečujícího, souhlasu ostatních členů rodiny.
E	Určitě ano. Pokud je ta rodina funkční.
F	Určitě ano. Aspoň se zapojovat.
G	Určitě ano. Měli by se podílet.
H	Určitě ano. Měla by, když má čas a je jich víc.
I	Nevím. To je těžké říci. Když má rodina závazky, např. práci. Je to sporné, kdyby byl klient doma, nebyla by mu poskytnuta taková péče jako v zařízení.
J	Spíše ano. No…, měla by, ale když to nejde, tak to nejde.

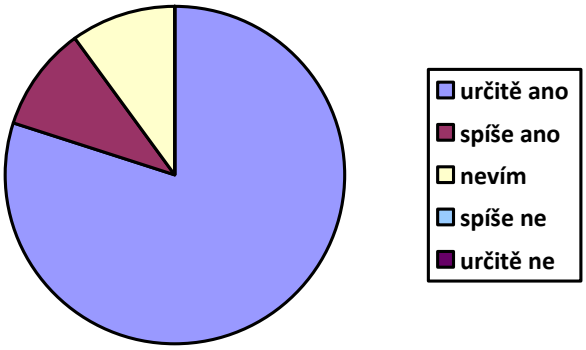

Osm respondentek uvedlo, že péči o potřebného člověka by měla obstarávat v prvním případě jeho rodina s připojenou podmínkou o jejích možnostech. Jedna respondentka uvedla spíše ano a jedna respondentka uvedla, že neví, že je to sporné.

Tabulka a graf č. 15 Myslíš si, že je v dnešní době snadné najít zaměstnání jako pečovatelka?

respondentka	určitě ano – spíše ano – nevím – spíše ne – určitě ne
A	Pokud má člověk nějaký hendikep, tak to není jednoduché.
B	Spíše ano.
C	Spíše ne. Z mého hlediska ne, zdravé holky určitě ano.
D	Nevím.
E	Záleží na místě, kde bydlíš. V Praze nebo ve velkém městě je klientů hodně. Na vesnicích či tam, kde jsou rodiny kompaktnější, se o něj postarají sami.
F	Bez dětí ano, s dětmi těžko. Je to časově náročné.
G	Spíše ne. Trochu snazší než jiná zaměstnání, ale i tak je to problém.
H	Spíše ne.
I	Jak kde. V Praze ano, v menších městech ne, tam jich je málo.
J	Spíše ano. Pečovatelek je málo.

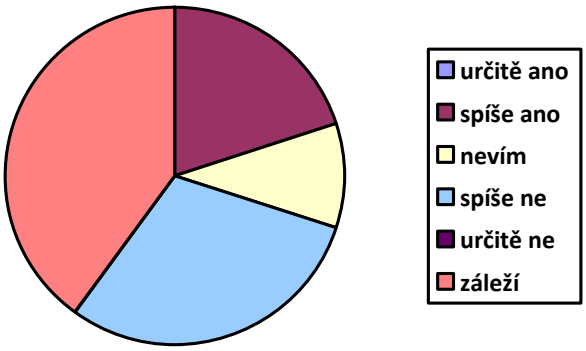

Dvě respondentky uvedly, že najít zaměstnání jako pečovatelka, je částečně snadné, jedna respondentka nevěděla. Tři respondentky uvedly, že nalezení zaměstnání není tak snadné, přičemž jedna respondentka uvedla, že na nalezení má vliv zdravotní postižení pečovatelky. Čtyři respondentky se nevyjádřily přímo a zmínily několik okolností, které snadnost/obtížnost nalezení zaměstnání mohou ovlivňovat.

Tabulka a graf č. 16 Pokud jsi nepracovala/nepracuješ jako pečovatelka, v jakém zaměstnání ses uplatnila?

respondentka	
A	Hledám práci jako aktivizační pracovník či asistent v kanceláři nebo práci z domova. Poloviční úvazky nejsou. Zaměstnavatel by za mě měl příspěvky, ale většinou na tu pozici chtějí schopnějšího člověka, ne s hendikepem.
B	Rok v nemocnici. Pak až dodnes jako skladník v Národní knihovně v Klementinu.
C	Administrativní práci na ZŠ. Dnes asistent pedagoga v MŠ Jaroslava Ježka.
D	Hlídání dětí, nakladatelství Zvon, Katolický týdeník v inzerci, obchodní asistentka. Dnes Manufaktura, zdravotní sestra, MD a práce s dětmi.
E	Studium na SŠ s maturitou. VOŠ a další vzdělávací kurzy zaměřené na teologii a sociální práci. Dnes služba v církvi (farářka Bratrské jednoty babtistů).

F	(pečovatelka)
G	Sanitářka v nemocnici.
H	Pomocná prodavačka gramodesek. Psaní básniček do časopisu Óčko. Asistentka vedoucího NNO Andělská křídla.
I	-
J	-

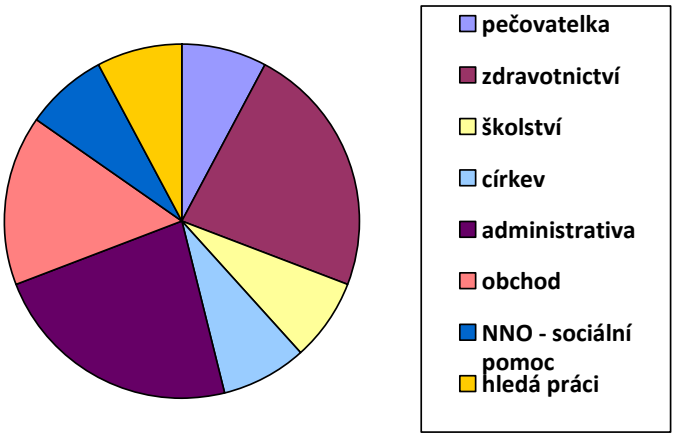

Jedna absolventka pracuje jako pečovatelka. Jedna nedávná absolventka práci hledá – případně i v jiném oboru než pečovatelství z důvodu zdravotního postižení. Ostatních pět absolventek vystřídalo více zaměstnání v různých oblastech: ve zdravotnictví tři, ve školství jedna, v církvi jedna, v administrativě tři, v obchodní sféře dvě a v neziskové organizaci zaměřené na sociální pomoc jedna. Odpovědi respondentek – studentek nejsou v přehledu zařazeny.

Tabulka č. 17 Uveď zaměstnání, ve kterém jsi byla déle než tři roky.

respondentka	
A	Cukrářka (asi tři roky), pak jsem šla na DKŠ.
B	Skladník v Národní knihovně (přes dvacet let).
C	Druhým rokem asistent pedagoga v MŠ Jaroslava Ježka (děti s kombinovaným postižením).
D	Manufaktura.
E	Služba v církvi (asi deset let).
F	Šest let jako pečovatelka a uklízečka v domě s pečovatelskou službou. Tři roky na MD. Nyní si hledám práci.
G	Sanitářka na Bulovce. Čtrnáct let až doposud.
H	Prodavačka gramodesek. Asistentka vedoucího NNO.
I	-
J	-

Odpovědi nejsou zaznamenány v grafu, protože každá absolventka si alespoň jedno zaměstnání udržela déle jak tři roky. Respondentky – studentky momentálně studují.

Tabulka a graf č. 18 Absolvovala jsi po ukončení této školy ještě nějaká studia (kurzy)? Která?

respondentka	
A	Přihlásila jsem se na kurz chůvy na DKSŠ.
B	Ne.
C	Ne.
D	Střední zdravotnickou školu.
E	Viz předchozí odpovědi. (SŠ, VOŠ a vzdělávací kurzy zaměřené na teologii a sociální práci).
F	Sanitářský kurz.
G	Ne.
H	Průvodce pro nevidomé (o. s. Okamžik). PR psaní básní.
I	-
J	-

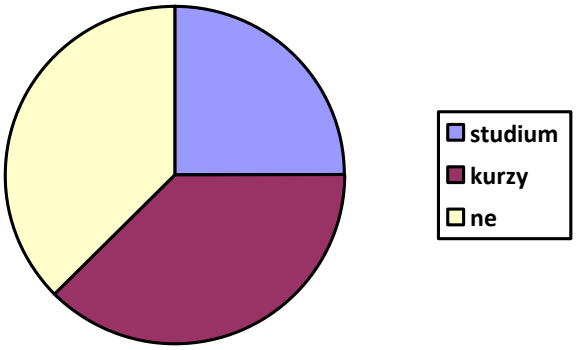

Tři absolventky uvedly, že další kurzy či studia neabsolvovaly. Dvě absolventky z pěti uvedly další školu, tři uvedly jiné kurzy, které absolvovaly nebo do budoucna absolvují. Odpovědi respondentek – studentek nejsou v přehledu zařazeny.

Tabulka a graf č. 19 Doporučila bys studium na této škole kamarádce? (A proč?)

respondentka	určitě ano – spíše ano – nevím – spíše ne – určitě ne
A	Určitě ano. Pro každého je dobré si zjistit, pro přehled, co s těmi lidmi dělat. Ne každý to může zvládnout, to pak zjistí v průběhu, ale zkušenost to je.
B	Určitě ano.
C	Určitě ano. Je potřeba se připravovat (na zkoušky), nemyslet si, že na konci studia to doběhnou.
D	Určitě ano. Vhodná škola pro děvčata, která mají chuť do studia, ale z různých důvodů nemohou. Možnost získat čas při rozhodování či přípravě na další SŠ studium. Více než vhodná škola pro hendikepované.
E	Určitě ano. Do rekvalifikačních kurzů jsem doporučila svoji sestru, která byla spokojená.
F	Určitě ano.
G	Určitě ano.
H	Určitě ano.
I	Spíše ano. Kdyby se našla, tak ano. Pak výuční list.
J	Určitě ano.

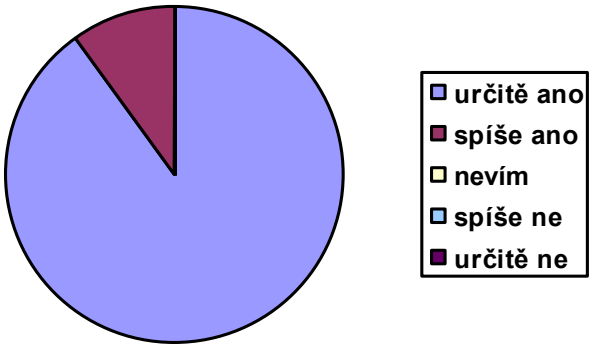

Kromě jedné odpověděly všechny respondentky, že studium na této škole, by kamarádce doporučily. Jedna respondentka odpověděla spíše ano.

Otázky určené pro pedagogy jsem položila zakladatelce a vedoucí Křižovnické pečovatelské služby (V) a další pedagožce (P), jak jsem již zmínila v úvodu kapitoly. Rozhovory proběhly na půdě školy během října minulého roku. Uvádím zde přímé citace odpovědí.

1. **Jaký je cíl Křižovnické pečovatelské služby?**

   V: *Spokojený klient. Služba klientovi v celé jeho osobnosti, včetně duchovní stránky. Při prvním kontaktu nabízíme možnost duchovní pomoci (např. přijetí svátostí). Možnost pro žákyně DKSŠ k výkonu odborné praxe v podmínkách terénní sociální služby, případně profesní uplatnění absolventek školy v KPS. Výhodou školní sociální "firmy" je její sepětí s pedagogy a pedagogickým procesem.*

   P: *Studentky si mohou splnit svoji praxi. Zapojit studentky do péče o seniory v domácím prostředí.*

2. **Jaké podmínky musí žákyně splnit, aby mohly vykonávat tuto službu?**

   V: *V pololetí prvního ročníku plní „postupovou zkoušku“ před panem ředitelem. Mají vyměnit podložku na lůžku s nemocným. Samozřejmě při činnosti s klientem komunikují. Poté absolvují alespoň dvouměsíční praxi u lůžka v některém ze sociálních pobytových zařízení. Před nástupem do KPS musí být očkované, být poučeny o BOZP, podepsat mlčenlivost a nesmí mít velké kázeňské problémy.*

   P: *Znalosti, ochota, péče v různých oblastech, vcítit se.*

3. **Jaké jsou nejčastější překážky u žákyň (i obecně) k vykonávání této služby?**

   V: *Těhotenství nebo učení na zkoušky na maturitní obor, někdy nedostatečně přesvědčivý přístup k dosavadní teoretické a praktické přípravě k získání pečovatelské kvalifikace. (V oboru Pečovatelské služby tělesných hendikepů moc nemají.)*

   P: *Agresivita, neochota, štítění se seniorů, styl práce.*

4. **Jaké procento žákyň/studentek má předpoklady k vykonávání profese pečovatelky v této službě? (z jednoho ročníku/z celé školy)**

   V: *Z jednoho ročníku Pečovatelských služeb tři čtvrtiny určitě. Z oboru Praktická škola dvouletá tak tři z deseti.*
   P: *Záleží na oboru. Praktická škola dvouletá 5 – 10 %, Pečovatelské služby větší, tak 50 %.*

5. **Jaké postavení má Křižovnická pečovatelská služba mezi ostatními pečovatelskými službami (v Praze 1, v celé Praze)?**

   V: *Je na nás chvála. V současné době máme sedm zájemců, které nemůžeme uspokojit, máme kapacitu třicet klientů. Také jsem se ptala koordinátorky pečovatelských služeb na Praze 1, která říkala, že jsme levní, flexibilní –*

můžeme zůstat u klienta déle než normální pečovatelky – že jsme po celé Praze a že jsou pečovatelky a praktikantky slušné. (Pečovatelky jsou všechny praktikující (katolickou víru).*)*

P: *Je to školní agentura. Nevím, nemohu posoudit.*

6. **Myslíte si, že je v dnešní době snadné najít zaměstnání jako pečovatelka?**
   V: *Oproti jiným povoláním ano.*
   P: *Ano, je to o jednotlivcích – kdo chce – flexibilita.*

7. **Jaké je nejčastější uplatnění absolventek oboru Pečovatelské služby? (další studium, zaměstnání, mateřská dovolená – projev přípravy k pečovatelství u těhotných studentek, matek…)**
   V: *Další studium, někdy mateřská dovolená, často ale také nástup na pozici pracovníka v sociálních službách u některého z poskytovatelů sociálních služeb. Z loňského ročníku dělají v pečovatelské službě na Praze 1 čtyři absolventky – tři z oboru Pečovatelské služby, jedna z oboru PŠD, která si udělala kurz pracovníka v sociálních službách.*
   P: *Domov pro seniory, LDN. Studium cca 40 %, zaměstnání asi 50 %.*

4.6. Závěry šetření

Jednotlivé odpovědi rozhovorů shrnuji a vyvozuji z nich závěry.

1. **Co bylo Tvou motivací ke studiu? (rodina, obor, práce, pomoc druhým, náhoda…)**
   Motivace ke studiu byla u absolventek různá, jak jsem již uvedla v popisu k dané otázce v předchozí podkapitole. Na různosti odpovědí lze vidět různé zázemí dívek a jejich jedinečné osobnosti.

2. **Bylo/Je studium náročné časově?**
   Časově náročné bylo studium zvláště pro respondentky A a C, které přijaly svůj handicap a i přes různé nepříznivé okolnosti jako nedostupnost kompenzačních pomůcek či nutnost trávit čas ve škole do pozdních odpoledních hodin přece s pomocí spolužaček a pedagogů, studium úspěšně absolvovaly. Ostatním absolventkám se studium nezdálo časově náročné.

3. **Bylo/Je studium náročné na množství všeobecných znalostí a všeobecného rozhledu?**
   Pro téměř všechny respondentky nebylo studium náročné na množství všeobecných znalostí. Pro respondentku B bylo studium náročné částečně. Zajímavé je, že přestože respondentka A uvedla dyslektické a dysgrafické problémy, nepovažovala studium za tolik náročné vzhledem k všeobecnému rozhledu.

4. **Bylo/Je studium náročné na množství odborných znalostí?**
   Pro většinu respondentek nebylo studium náročné na odborné znalosti. Pouze pro respondentku C (zrakové obtíže) a pro respondentku I (bez uvedení důvodů).

5. **Bylo/Je studium náročné na množství praktických činností?**
   Opět většině respondentek nedělaly praktické činnosti téměř žádný problém. Pro tři respondentky A, B a F bylo studium částečně náročné na praktické činnosti zvláště kvůli konkrétním zdravotním obtížím a omezením.

6. **Změnil se Tvůj pohled na obor pečovatelství v průběhu studia? (V čem?)**
   Pohled na obor pečovatelství se vůbec nezměnil u šesti respondentek a částečně se nezměnil u respondentky D. Naopak respondentky C a E uvedly, že se jejich pohled na pečovatelství změnil zcela, že například neměly vůbec tušení, co pečovatelství obnáší. Respondentka H nevěděla.

7. **Byla pro Tebe náročná práce s různými cílovými skupinami?**
   Pro většinu respondentek práce s různými cílovými skupinami náročná nebyla. Pro respondentky C a F byla práce náročná po fyzické stránce.
   Z odpovědí vyplývá, že respondentky mohou náročnost práce chápat z různých stránek (např. komunikace) nebo se náročnost změní získanými zkušenostmi v průběhu studia. Odpověď uvedla i respondentka G, přestože mohla v rámci školních praxí pracovat pouze v jednom zařízení (a pravděpodobně s jednou cílovou skupinou).

8. **Vnímala jsi rozdíl při praxi v Křižovnické pečovatelské službě a při praxi v jiných sociálních službách? (Jaký/Jaké?)**
   Respondentka A rozdíl v praxích spíše nevnímá. I a J rozdíl vnímají, přičemž pro I je přínosnější práce v Domově pro seniory, J se domnívá, že je zajímavější pracovat s jedním klientem.

9. **Co Ti nejvíce pomohlo v přípravě na profesi pečovatelky? (praxe, kolektiv, učitelé, rodina, předchozí škola…)**
   Většina respondentek odpověděla, že jim pro profesní přípravu jednoznačně pomohla praxe, C ji dokonce považuje za velmi důležitou. E, B a A považují za důležité vyučující, B a E třídní kolektiv, J vědomí osobní pozdější pomoci.

10. **Chceš/Chtěla jsi využít všechny možnosti k získání co nejvíce typů osvědčení/odborností, které škola nabízí/nabízela?**
    Respondentky A, E, G, B a J chtěly využít všechny možnosti k získání co nejvíce osvědčení, D nechtěla možnosti využít. C, F a H o této otázce neuvažovaly.

11. **Cítíš se připravená na vykonávání profese pečovatelky / pracovníka v soc. službách (sanitáře/kuchařky/hospodyně/pečovatelka o děti od 3 do 15 let)? (Plánuješ-li to.)**

    Pouze studentky (I a J) se necítily zatím připravené, ostatní respondentky rozhodně ano.

12. **Domníváš se, že je práce pečovatelky užitečná?**

    Všechny respondentky považovaly práci pečovatelky za rozhodně užitečnou.

13. **Vnímáš/Jaký vidíš rozdíl v odpovědnosti za péči o klienty při praxi a v zaměstnání?**

    Respondentky A, D, E, F, G a H vnímají rozdíl v odpovědnosti za péči o klienta při praxi a v zaměstnání. Ostatní respondentky po „dovysvětlení" smyslu otázky také spíše ano.

14. **Myslíš si, že by péči (zvláště sociální) o potřebného člověka/klienta měla obstarávat především jeho rodina? ((Proč tedy existuje pečovatelská služba?))**

    Všechny respondentky se domnívají, že péče rodiny je nezastupitelná, pouze I si myslí, že téměř nezastupitelná je instituce.

15. **Myslíš si, že je v dnešní době snadné najít zaměstnání jako pečovatelka?**

    B a J si myslí, že sehnat zaměstnání jako pečovatelka je snadné, C, G a H se domnívají, že je to nesnadné. Ostatní respondentky uvádějí určitou podmíněnost (např. zdravotní stav, místo bydliště, velikost obce apod.).

16. **Pokud jsi nepracovala/nepracuješ jako pečovatelka, v jakém zaměstnání ses uplatnila?**

    Respondentka F pracuje jako pečovatelka, B, D a G pracují nebo pracovaly ve zdravotnictví, C pracuje ve školství, pracuje v církvi E, v administrativě pracovaly či pracují B, C a D, v obchodní sféře pracovaly D a H, v neziskové organizaci pracuje H, zaměstnání v současnosti hledá A.

17. **Uveď zaměstnání, ve kterém jsi byla déle než tři roky.**

    B je zaměstnaná na jednom pracovišti (jako pomocná administrativní pracovnice) dvacet let, G čtrnáct let ve zdravotnictví, C, D, E, F a H tři roky.

18. **Absolvovala jsi po ukončení této školy ještě nějaká studia (kurzy)? Která?**

    Studují, studovaly nebo navštěvují kurzy respondentky A, D, E, F, H, I a J.

19. **Doporučila bys studium na této škole kamarádce? (A proč?)**

    Studium na této škole, by kamarádce doporučily všechny respondentky.

Následuje shrnutí odpovědí pedagogů (vedoucí KPS a jedné pedagožky):

1. **Jaký je cíl Křižovnické pečovatelské služby?**

   Vedoucí služby vidí cíl ve spokojeném klientovi, kterému může KPS nabídnout i duchovní služby. KPS je samozřejmě pomocí i pro studentky DKSŠ.

   Druhá pedagožka vidí smyl a význam KPS spíše z pohledu studentek, jelikož není přímo v kontaktu s KPS.

2. **Jaké podmínky musí žákyně splnit, aby mohly vykonávat tuto službu?**

   Obě pedagožky uvádějí jak potřebné teoretické znalosti, tak určitou délku praxe, tak vhodné chování a motivaci. Vedoucí služby konkretizuje podmínky v „postupové zkoušce“ a doplňuje bezpečnostní záležitosti.

3. **Jaké jsou nejčastější překážky u žákyň (i obecně) k vykonávání této služby?**

   Vedoucí služby zmiňuje těhotenství nebo další studium a přístup k teoretické a praktické přípravě. Druhá pedagožka uvádí také překážky osobního přístupu v chování, motivaci a stylu práce a nedostatek empatie.

4. **Jaké procento žákyň/studentek má předpoklady k vykonávání profese pečovatelky v této službě? (z jednoho ročníku / z celé školy)**

   Předpoklady k práci v KPS mají podle vedoucí služby tři čtvrtiny studentek jednoho ročníku Pečovatelských služeb, podle druhé pedagožky zhruba

polovina. Z jednoho ročníku Praktické školy dvouleté uvedla vedoucí služby cca třetinu studentek a druhá pedagožka pět až deset procent. (KPS v této době funguje dva roky.)

5. **Jaké postavení má Křižovnická pečovatelská služba mezi ostatními pečovatelskými službami (v Praze 1, v celé Praze)?**
   K postavení KPS mezi ostatními službami se vyjádřila jen vedoucí služby, která kromě velkého zájmu uvedla ohlas koordinátorky sociálních služeb na Praze 1, která zmínila nízkou cenu, flexibilitu, dostupnost a slušné chování praktikantek a pracovnic.

6. **Myslíte si, že je v dnešní době snadné najít zaměstnání jako pečovatelka?**
   Tak jako respondentky z řad absolventek a studentek uvedly pedagožky, že nalezení zaměstnání jako pečovatelka je celkem snadné.

7. **Jaké je nejčastější uplatnění absolventek oboru Pečovatelské služby? (další studium, zaměstnání, mateřská dovolená – projev přípravy k pečovatelství u těhotných studentek, matek…)**
   Poslední otázka již nesouvisí s KPS, ale míří k uplatnění absolventek. Vedoucí služby uvedla jako nejčastější studium, práci v sociálních službách a méně často mateřskou dovolenou. Konkrétně v pečovatelské službě na Praze 1 pracují čtyři absolventky (tři z oboru Pečovatelské služby, jedna z oboru Praktická škola dvouletá). Druhá pedagožka uvedla jako častější zaměstnání než studium.

Závěr

Cílem práce bylo popsat a zhodnotit ojedinělý model profesionální přípravy dívek na pečovatelství. To obnášelo dokonalé a podrobné zkoumání celých dvaceti pěti let činnosti Dívčí katolické střední školy, která je tímto zvoleným modelem. Zkoumala jsem všechny dostupné prameny a dokumenty, hovořila jsem s autorkou projektu a současně první ředitelkou školy, dalšími dvěma řediteli, současnými i bývalými vyučujícími, se studentkami, absolventkami i klienty Křižovnické pečovatelské služby. Z toho všeho vyplynulo, že projekt dívčí katolické školy je životaschopný a velmi užitečný pro společnost. Absolventky, které stojí na svých nohou, nejsou zátěží pro společnost, ale její aktivní složkou, protože škola jim poskytla poměrně slušný všeobecný rozhled, základy odbornosti ve zdravotnictví, psychologii, vnímání a vážení si sebe i druhých (zejména potřebných), administrativě, ekonomii, vedení domácnosti (vlastní i cizí) i kulturního rozhledu. I když nebudou dělat pečovatele profesionální, jsou vedeny, aby uměly pečovat o rodinu (rodiče, prarodiče, děti…) a pak to případně uplatnit v profesi. A i když to nedělají momentálně, mají k tomu předpoklady, které se jim zmnoží praxí v rodině či sousedské výpomoci či jinak (např. založit si dětskou skupinu) – vlastní i cizí.

Zajímavostí školy je velké osobní nasazení všech pracovníků školy, jejich mimořádný zájem o každou studentku, o její studijní úspěchy, osobní problémy i budoucí život.

Domnívám se, že oproti původnímu projektu, kdy školu absolvovaly téměř všechny nastoupivší studentky do prvního ročníku a odchody ze školy z různých důvodů byly spíše výjimečné (včetně přechodu na SŠ s maturitou), tak v současné době je kladen větší důraz na pomoc dívkám se závažnými až velmi závažnými osobními, sociálními a zdravotními problémy. Mnohé z těchto dívek školu nedokončí. Z toho vyplývá, že i počet možných budoucích pracovnic v pečovatelství je nižší než by teoreticky mohl být. Na druhou stranu je nabídnuta pomocná ruka dívkám, pro které je tato škola možná jednou z posledních šancí jak nerozšířit řady sociálně vyloučených.

Z výsledku šetření vzdělávání v oboru Pečovatelské služby vyplynulo, že teoretická i praktická příprava je na vysoké úrovni, která v posledních letech umožnila i vznik ojedinělého projektu Křižovnické pečovatelské služby. Tato služba je respektovaným zařízením a velkou pomocí pro potřebné obyvatele Prahy. Dalším ojedinělým školním projektem je pořádání akreditovaných rekvalifikačních kurzů ve spolupráci s Úřadem práce ČR v Praze a Středočeském kraji.

Zajímavým zjištěním mimo plán šetření bylo poznání, že dívčí katolické školy se významně podílely na vzniku a rozvoji integrace jako normálního jevu při vzdělávání u nás.

Úkoly šetření byly splněny.

Seznam použité literatury

Prameny:

BARTOŇOVÁ, E. Dívčí katolická škola. *Teologické texty*. č. 2. Praha 1992.

BARTOŇOVÁ, E. *Osobní archiv a konzultace*, březen 2014 – duben 2015.

Dívčí katolická střední škola. *Výroční zpráva 2009/2010*. 2010.

Dívčí katolická střední škola. *Výroční zpráva 2011/2012*. 2012.

Dívčí katolická střední škola. *Výroční zpráva 2012/2013*. 2013.

Dívčí katolická střední škola. *Výroční zpráva 2013/2014*. 2014.

Dívčí katolická škola. *Statut školy*. 1990.

Dívčí katolická škola. *Kronika 1990 – 1997*.

Dívčí katolická škola. *Učební osnovy pro 1. a 2. ročník*. Schváleno MŠMT ČR dne 7.3.1991, č. j. 13133/91-21.

Dívčí katolická škola. *Pedagogické dokumenty*. Schváleno MŠMT ČR dne 22.1.1996, č. j. 25245/95-23.

HOLCOVÁ, H. Slabá místa našeho školského systému. *Učitelské listy*. č. 9, roč. 1998-1999, s. 14-15.

HOLCOVÁ, H. *Osobní archiv a konzultace*, únor 2015.

HOŠEK, L. *Etický kodex*. Křižovnická pečovatelská služba. Platnost od 1.3.2015. Archiv organizace.

HOŠEK, L. *Osobní archiv a konzultace*, březen 2014 – duben 2015.

MŠMT. Rozhodnutí č. j. 34 163/98-21 ze dne 10.12.1998.

Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení o rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické, přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků.

Nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělávání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání.

Vyhláška č. 13/2004 Sb., o středním vzdělávání.

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Vyhláška č. 505/2006 Sb. ze dne 15.11.2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Vyhláška č. 147/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáku a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně souvisejících předpisů.

Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování sociálních dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících předpisů.

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách.

Sekundární literatura:

ČÁMSKÝ, P., SEMBDNER, J., KRUTILOVÁ, D. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Praha: Portál 2011. ISBN 978-80-262-0027-7.

HAUKE, M. *Pečovatelská služba a individuální plánování*. *Praktický průvodce*. Grada: Praha 2011. ISBN 978-80-247-3849-9.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základy metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

JEŘÁBEK, H. a kol. *Mezigenerační solidarita v péči o seniory*. Slon: Praha 2013. ISBN 978-80-7419-117-6.

KOCOURKOVÁ, V. *Historie a současný stav praktických škol v České republice*. Pedagogická fakulta UK. Diplomová práce. Praha 2007.

Kolektiv autorů. *Pečovatelská služba v České republice*. Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky: Tábor 2010. ISBN 978-80-904668-0-7.

KROUTILOVÁ NOVÁKOVÁ, R. a kol. *Pečovatelství II. Učební text pro žáky oboru Sociální péče – pečovatelská činnost*. Triton: Praha 2011. ISBN 978-80-7387-531-2.

NOVÁKOVÁ, R. *Pečovatelství I. Učební text pro studenty oboru Sociální péče – pečovatelská činnost*. Triton: Praha 2008. ISBN 978-80-7387-085-0.

RICHTROVÁ, Z. *Přínos výchovně-vzdělávacího projektu „Dívčí katolická škola“*. Pedagogická fakulta UK. Závěrečná práce. Praha 2012.

STRAKOVÁ, H. *Pečovatelství. 2. ročník Sociální činnost*. Učební a studijní text vzniklý v rámci projektu Implementace ICT do výuky č. CZ.1.07./1.1.02/02.0012 GG OP VK. 1. vyd. SOU a SOŠ SČMSD: Lomnice u Tišnova s. r. o. 2011.

VÁLKOVÁ, M., KOJESOVÁ, M., HOLMEROVÁ, I., *Diskusní materiál k východiskům dlouhodobé péče v České republice*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2010, ISBN 978-80-7421-021-1.

VÍTOVÁ, M. in Kolektiv autorů. *Pečovatelská služba v České republice*. Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky: Tábor 2010. s. 19, 36-37.

VOLFOVÁ, A. *Edukace a aktivizace seniorů v sociálních zařízeních*. Filosofická fakulta UK. Diplomová práce. Praha 2013.

Vybrané kapitoly ze zdravotní a sociální politiky. Sborník bulletinů Centra zdravotně-sociálních studií. 1. vyd. CEVRO Institut: Praha 2013. ISBN 978-80-87125-25-0.

Encyklopedie a slovníky:

MATOUŠEK, O. et al. *Encyklopedie sociální práce*. Portál: Praha 2013. ISBN 978-80-262-0366-7.

Elektronické zdroje:

Cesta k inkluzi. Setkání na půdě Parlamentu ČR. Konference na téma rovné příležitosti ve vzdělávání. 16.3.2015. [online] [cit. 2015-04-27] Dostupné na: <http://inkluze.ujep.cz/cz/aktualne/co-pro-vas-chystame/setkani-pude-parlamentu-cr.html>.

Česká televize. Události. 31.1.2015. [online] [cit. 2015-04-27] Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/215411000100131/obsah/377836-jak-zaclenovat-specificke-zaky-mezi-skolaky>.

Dívčí katolická střední škola. Dodatek k přihlášce ke studiu. [online] [cit. 2014-02-25]. Dostupné na: <http://www.divciskola.cz/storage/dodatek.doc>.

Dívčí katolická střední škola. Základní informace o naší škole pro zájemce o studium. 3.1.2015. [online] [cit. 2015-02-10] Dostupné na: <http://www.divciskola.cz/skola/2015/01/zakladni-informace-o-nasi-skole-pro-zajemce-o-studium/>.

Křižovnická pečovatelská služba. Povinné informace. © 2013 [online] [cit. 2015-03-30a]. Dostupné na: <http://www.pecovatelska-sluzba.com/povinne-informace>.

Křižovnická pečovatelská služba. Úvod. © 2013 [online] [cit. 2015-03-30b]. Dostupné na: <http://www.pecovatelska-sluzba.com>.

Křižovnická pečovatelská služba. Povinné informace. © 2013 [online] [cit. 2015-04-27c]. Dostupné na: <http://www.pecovatelska-sluzba.com/ohlasy>.

Křížovníci. Mistři a velmistři. © 2014 [online] [cit. 2015-01-30]. Dostupné na: <http://www.krizovnici.eu/cz/o-radu/mistri-a-velmistri>.

Mezinárodní federace sociálních pracovníků. Sociální revue. Definice sociální práce. [online] [cit. 2015-04-27]. Dostupné na: <http://socialnirevue.cz/item/definice-socialni-prace>.

MŠMT ČR. Dokument ke stažení. Poslední změna 11.10.2013. [online] [cit. 2015-01-30]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/file/18719_1_1/>.

Národní plán vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010-2014. Praha: Vládní výbor pro zdravotně postižené občany, 2010. Dostupné na: <http://www.vlada.cz/scripts/file.php?id=75865> [online] [cit. 2014-03-31].

Národní soustava kvalifikací. Časté dotazy. [online] [cit. 2015-02-10] Dostupné na: <http://www.narodnikvalifikace.cz/caste-dotazy/$1785>.

Národní soustava povolání. Informace o projektu NSP. [online] [cit. 2014-10-24] Dostupné na: <http://info.nsp.cz/>.

Škola All inclusive. Elektronický čtvrtletník. č. 1, 2015. [online] [cit. 2015-04-27] Dostupné na: <http://www.inkluze.upol.cz/newsletter5/flipviewerxpress.html?pn=18>.

Seznam příloh

Přílohy

Příloha č. 1 – Kompetence pečovatele

Kompetence podle Novákové	
Odborné	Znát pomáhající síť
	Bezchybně vykonávat úkony zajišťující osobní, životní a výživové potřeby klienta
	Znát základní zásady a metody práce s jednotlivcem a se skupinou
	Ovládat metody a prostředky aktivizace
	Odborně vést dokumentaci o klientovi
	Získávat nové poznatky a důsledně je uplatňovat
	Znát základní pracovně právní předpisy
	Dodržovat bezpečnost práce na pracovišti
	Jednat eticky
Poradenské a konzultativní	Poradenství směrem ke klientovi
	Poradenství směrem k jeho rodině
	Poradenství široké veřejnosti
Diagnostické	Jak klient myslí, cítí, chová se
	Jak klient jedná a proč
	Jaké jsou příčiny jeho bio-psycho-sociálních problémů
Organizační a řídící	Vyhodnotit situaci
	Plánovat, projektovat
	Být flexibilní, nápaditý
	Rozhodovat
	Navozovat řád a systém
Komunikativní	Ovládat pravidla a zásady verbální a neverbální komunikace
	Aktivně naslouchat
	Správně komunikovat s klienty, jejich rodinami, s ostatními spolupracovníky
Intervenční	Jak mohu být klientovi nápomocen

	Navrhnout ošetřovatelský plán
	Realizovat
	Kontrolovat
	Přehodnocovat
Reflexe vlastní činnosti	Supervize
	Dodržovat duševní hygienu, relaxovat
	Prevence syndromu vyhoření
	Modifikovat své přístupy, použité metody

Příloha č. 2 – Zřizovací listina školy

LAXABO RETE

V Praze dne 21. června 1990
Č.j. 1825/90

Ministerstvo školství,
mládeže a tělovýchovy ČR
Karmelitská 7
P r a h a 1

Věc: Zřizovací listina dívčí Katolické školy

Na základě předběžného souhlasu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR se zřízením dívčí Katolické školy a jejím zařazením do sítě středních škol pro školní rok 1990/91

z ř i z u j i

s platností od 1. 9. 1990 dívčí Katolickou školu pro absolventky základní školy se slabým prospěchem bez studijních předpokladů se sídlem v Praze 1, Voršilská 5.

Vedením školy pověřuji paní Evu B a r t o ň o v o u, bytem Praha 4, Pod Terebkou 6, nar. 22. 3. 1940 v Praze, která je zmocněna vykonávat veškeré právní úkony související se zřízením dívčí Katolické školy v Praze.

ARCIBISKUPSTVÍ PRAŽSKÉ

+ František Tomáš
světící biskup pražský

Příloha č. 3 – Charakteristika rekvalifikačního kurzu Pracovník v sociálních službách

Pracovník v sociálních službách
Akreditováno 26.2.2007 na MPSV!

Profil absolventa
Absolvent tohoto kurzu zná základy zdravovědy, psychologie, pedagogiky, epidemiologie, hygieny a gerontologie.
Umí poskytnout první pomoc, vést cizí domácnost, pečovat o dítě, o občany, kteří potřebují sociální péči.
Ovládá potřebné úkony denní hygieny klientů.
Zvládá zásady přístupu při jednání s klienty.
Je poučen o BOZP a základních právech a povinnostech pracovníků v sociálních službách.
Absolvent je schopen zajistit všechny potřebné úkony nahrazující péči poskytovanou klientovi v příslušném sociálním zařízení.

Adresa výuky teorie
Dívčí katolická střední škola, Platnéřská 4, 110 00 Praha 1

Adresa výuky praxe
Domov důchodců, Na hranicích 674/17, 181 00 Praha 8

Učební plán
Základy anatomie a fyziologie lidského těla
První pomoc
Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
Základy psychologie
Základy hygieny a epidemiologie
Péče o děti
Systém sociálních služeb
Pečovatelství
Pečovatelská praxe
Základy komunikace
Základy prevence vzniku závislosti osob na sociální službě
Sociálně právní minimum
Metody sociální práce
Péče o domácnost
Krizová intervence
Úvod do problematiky zdravotního postižení
Zvládání problematické osoby, šetrná sebeobrana
Etika činnosti pracovníka sociálních služeb
Úvod do problematiky kvality v sociálních službách

Podmínky přijetí
Podmínkou k přijetí je dovršení minimálně 18 let věku. Přijímáme i absolventy ZvŠ nebo vycházejících z nižších ročníků ZŠ. Další podmínkou je prohlášení lékaře o zdravotní a duševní způsobilosti k vykonávání práce pracovníka v sociálních službách.

(Zdroj: Dívčí katolická střední škola. Pracovník v sociálních službách. [online] [cit. 2014-04-27]. Dostupné na:<http://www.divciskola.cz/skola/rekvalifikacni-kurzy/56-2/>.)

Příloha č. 4 – Návrh na legislativní změnu

Příspěvek k panelové diskusi Romové a vzdělání 28. 1. 1999
Česká křesťanská akademie - pedagogická (sociální a výchovná) sekce

RNDr. Helena Holcová, Dívčí katolická škola, Platnéřská 4, 110 00 Praha 1,
tel. 21 108 268, e-mail: dksp1@mbox.vol.cz

Návrh na legislativní změnu - změna vztahů mezi školami

Současný stav našeho školství:

- základní školy se zbavují dětí, které „nezvládají"
- většina žáků zvláštních škol jsou sociálně handicapované děti, nikoliv mentálně
- velmi početnou skupinu žáků zvláštních škol tvoří romské děti
- ten, kdo nezíská základní vzdělání, nemůže si ze zákona podat přihlášku na střední školu (a to ani v případě výborného prospěchu na ZvŠ)
- jednoletý kurs na doplnění základního vzdělání je samoúčelný a nesystémový

Tato legislativní úprava

- je diskriminační a predestinační
- degraduje práci speciálních pedagogů ve zvláštních školách
- nepočítá s „pohnutými" lidskými osudy (týrané, zneužívané nebo šikanované děti a děti, které nemají podmínky k učení)
- speciální školství funguje místo pomoci potřebným jako slepá kolej

Návrh na řešení

- změna vztahů mezi školami - okamžitě změnou § 19 odst.1 školského zákona v následujícím znění:

> Ke studiu ve středních školách, kromě škol uvedených v odstavci 2, se přijímají uchazeči, kteří splnili povinnou školní docházku nebo dosáhli věku 16 let, a kteří při přijímacím řízení prokázali schopnosti, vědomosti a zájmy požadované pro zvolený typ školy.

- změna postavení ZvŠ - postupným přibližováním k ZŠ - dlouhodobě

Školský zákon - současný stav

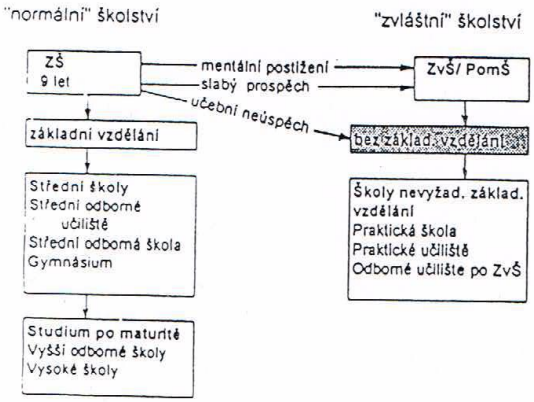

Školský zákon - okamžité řešení

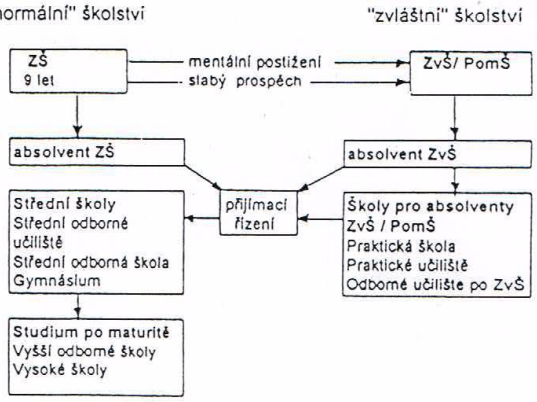

Příloha č. 5 – ŠVP – Profil absolventa, kompetence absolventky a klíčové kompetence

Kompletní ŠVP v rozsahu 258 s. je ke stažení na webových stránkách DKSŠ http://www.divciskola.cz.
Zde vyjímám:

Profil absolventa ŠVP

Základní identifikační údaje:
Dívčí katolická střední škola, Platnéřská 4, Praha 1
RVP 75-41-J/01 Pečovatelské služby, obor Pečovatelské služby
ŠVP platný od 1. 9. 2010

Osobnostní profil absolventa
Absolvent ŠVP je morálně disponován k odmítnutí sociálně patologických projevů chování, dokáže se uplatnit v osobním životě i na otevřeném pracovním trhu. Má interiorizován empatický přístup k handicapovaným lidem, je tolerantní k sociokulturním odlišnostem. Absolvent je disponován pro realizaci své osobnosti v péči o druhé v rámci profesního a vlastního rodinného života.

Uplatnění absolventa v praxi
Absolvent se uplatní jako pracovník v sociálních službách v ambulantních nebo pobytových zařízeních a v terénních službách, zejména při poskytování přímé obslužné a asistentské péče klientům, při zajišťování chodu domácnosti klientů nebo při pomoci rodinám s péčí o dítě.
Především se uplatní na pozici pečovatel, osobní asistent, pomocník v domácnosti. Dále se uplatní v kuchyních při výkonu pomocných prací při přípravě pokrmů. Má předpoklady pro samostatné poskytování služeb soukromým osobám při zajišťování péče o domácnost a děti. V rámci výkonu odborných praxí jsou často realizovány kontakty pro budoucí profesní uplatnění absolventů. Škola spolupracuje kupř. s následujícími subjekty:

Kompetence absolventky

Absolventka je připravena:

- **poskytovat přímou obslužnou nebo asistentskou péči klientům**, tzn.: pomáhat mobilním i imobilním klientům (dětem i dospělým) při osobní hygieně, oblékání a zvládání dalších běžných úkonů; pomáhat při přípravě a poskytování stravy klientům a při péči o jejich životní prostředí; zprostředkovávat klientům kontakt se společenským prostředím a pomáhat jim při obstarávání osobních záležitostí, při vzdělávacích a jiných aktivizačních činnostech
- **pomáhat rodinám se zajišťováním péče o dítě;**
- **pomáhat při zajišťování chodu domácnosti**, provádět běžný úklid v domácnosti, zajišťovat základní péči o prádlo, oděv a bytové textilie; zajišťovat nákupy a další běžné služby, pomáhat klientům při kontaktu s venkovním prostředím; používat správně běžné domácí prostředky, pomůcky a přístroje a provádět jejich standardní údržbu
- **připravovat jednoduché pokrmy a nápoje, dodržovat hygienické požadavky při jejich přípravě**
- **spolupracovat při zajišťování sociálních služeb**

- **dbát na bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci,**
- **usilovat o nejvyšší kvalitu své práce, výrobků nebo služeb,**
- **jednat ekonomicky a v souladu se strategií udržitelného rozvoje,**

Klíčové kompetence

Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventky byly schopny podle svých schopností a možností:

- efektivně se učit, vyhodnocovat dosažené výsledky a pokrok a reálně si stanovovat potřeby a cíle svého dalšího vzdělávání
- samostatně řešit běžné pracovní i mimopracovní problémy
- vyjadřovat se v písemné i ústní formě v různých učebních, životních i pracovních situacích
- stanovovat si na základě poznání své osobnosti přiměřené cíle osobního rozvoje v oblasti zájmové i pracovní, pečovat o své zdraví, spolupracovat s ostatními a přispívat k utváření vhodných mezilidských vztahů
- uznávat hodnoty a postoje podstatné pro život v demokratické společnosti a dodržovat je, jednat v souladu s udržitelným rozvojem a podporovat hodnoty národní, evropské i světové kultury
- využívat svých osobnostních a odborných předpokladů pro úspěšné uplatnění ve světě práce, pro budování a rozvoj své profesní kariéry a s tím související potřebu celoživotního učení
- funkčně využívat matematické dovednosti v různých životních situacích
- pracovat s osobním počítačem a jeho základním a aplikačním programovým vybavením, ale i s dalšími prostředky ICT a využívat adekvátní zdroje informací a efektivně pracovat s informacemi

Příloha č. 6 – ŠVP – Přehled rozpracování obsahu vzdělávání RVP do ŠVP

Vzdělávací oblasti RVP		**Předměty ŠVP**	**týdenní**		**celkem**
			Řádné	**disp.**	
Jazykové vzdělávání	2	Český jazyk, literatura a komunikační výchova	2		2
	0	Anglický jazyk		4	4
Estetické vzdělávání	2	Kreativní dílna	1	1	2
		Český jazyk, literatura a komunikační výchova	1	1	2
Občanský vzdělávací základ	2	Historie a současnost regionů	2		2
		Současná spiritualita		2	2
		Člověk a společnost		1	1
Matematické vzdělávání	2	Matematika	2	2	4
Biologické a ekologické vzdělávání	1	Základy přírodních věd	1	1	2
		Biologie člověka		2	2
Vzdělávání pro zdraví	3	Tělesná výchova	2		2
		První pomoc	1	2	3
Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích	2	Práce na počítači	2		2
Pečovatelství	26	Pečovatelství	3		3
		Sociální služby	2		2
		Psychologie	4		4
		Pedagogika	2		2
		Péče o člověka	2,5		1,5
		Organizace volného času klienta	3		3
		Péče o domácnost klienta	1		1
		Péče o nemocné a postižené děti	0,5		0,5
		Praxe	8		8
Příprava pokrmů	6	Příprava pokrmů	6		6
Třídnická hodina		Třídnická hodina		2	2
Program osobnostního a profesního růstu		Program osobnostního a profesního růstu		2	2
Disponibilní hodiny	18			20	
Celkem			**46**	**20**	
			66		
Odborná praxe	2 týdny	Souvislé praxe	5 týdnů		
Soustředění		Soustředění	4 týdny		

(zdroj: Učíme pomáhat. Školní vzdělávací program pro Dívčí katolickou střední školu. 2010. © 2014 [online][cit. 2014-11-28] Dostupný z: <http://www.divciskola.cz/storage/svpkomplet.doc>.)

Příloha č. 7 – Okruhy k závěrečné zkoušce z První pomoci a pečovatelství

1. **Bezvědomí + stabilizovaná poloha**
   Obvazový materiál – rozdělení, použití

2. **Zástava dechu**
   Dezinfekce, sterilizace – druhy, jak dezinfikujeme pomůcky, péče o prádlo, zásady při zacházení se sterilním materiálem, nemocniční nákazy

3. **Zástava srdce**
   Lůžko pro nemocné a jeho úprava – rozměry, umístění lůžka, základní vybavení lůžka, stlaní prázdného lůžka, stlaní lůžka s nemocným

4. **Krvácení**
   Pomůcky doplňující lůžko – pomůcky k úpravě polohy, pomůcky zpříjemňující pobyt nemocným na lůžku, pomůcky usnadňující pobyt na lůžku, pomůcky k zabezpečení nemocného

5. **Šok**
   Polohování nemocných – aktivní a pasivní poloha, Fowlerova poloha, Trendelenburgova poloha, Ortopnoická poloha

6. **Poranění hlavy**
   Změny poloh nemocného na lůžku – proč měníme polohu na lůžku, obecné pokyny pro polohování, posouvání, otáčení, přenášení, posazování

7. **Poranění vnitřních orgánů hrudníku a břicha**
   Péče o hygienu – základní rozdělení, osobní a ložní prádlo, čištění zubů a péče o dutinu ústní, péče o vlasy, ranní mytí, česání a stříhání nehtů, koupání

8. **Tepelná poranění způsobená vysokou teplotou**
   Hygienické vyprazdňování – pokládání podložní mísy, použití močové láhve a pokojového klozetu, ošetření znečištěného nemocného (inkontinentního)

9. **Tepelná poranění způsobená nízkou teplotou**
   Péče o kůži – opruzeniny

10. **Chemická poranění**
    Péče o kůži – proleženiny

11. **Poranění kloubů**
    Stravování – diety, podávání jídla nemocným

12. **Poranění kostí**
    Měření fyziologických funkcí – tlak, tep, dech, teplota, bilance tekutin

13. **Poranění páteře**
    Rehabilitační ošetřování

14. Rány
Léky

15. Náhlá neúrazová poškození zdraví
Péče o umírajícího, zemřelého

Příloha č. 8 – Okruhy k závěrečné zkoušce ze Sociálních služeb

1. **Zákon 108/2006 Sb. –** základní pojmy, rozdělení sociálních služeb, základní činnosti při poskytování sociálních služeb
   Úvod do psychologie – základní pojmy, metody psychologie, význam psychologie pro pečující personál
   Rozdělení člověka na různé vývojové etapy

2. **Příspěvek na péči** – komu je určen, stupně závislosti, úkony pro posuzování, způsob výplaty
   Psychiky, chování
   Prenatální vývoj, porod

3. **Sociální šetření** – u koho se provádí, proč se provádí, kdo ho provádí
   Temperament, osobnost
   Novorozenec, kojenec

4. **Ambulantní služby –** Denní stacionář
   City
   Batole

5. **Terénní služby** – Osobní asistence
   Pozornost, paměť
   Předškolní věk, ADHD, LMD

6. **Terénní služby** – Pečovatelská služba
   Speciální pedagogika Logopedie, oftalmopedie, psychopedie
   Mladší školní věk, SPU

7. **Pobytové služby** – Azylový dům
   Dramaterapie
   Starší školní věk, puberta

8. **Etika v sociálních službách** – etické kodexy, etika pro pečovatele
   Speciální pedagogika Somatopedie, surdopedie, etopedie
   Adolescence

9. **Syndrom vyhoření u pomáhajících profesí**
   Komunikace – rozdělení, znaky správné komunikace
   Dospělost

10. **Vzdělávání pracovníků v sociálních službách**
    Ergoterapie
    Stáří

11. **Pobytové služby** – Domov pro seniory
    Komunikace se seniory
    Demence – příčiny vzniku, rozdělení, příznaky, péče o člověka v demenci

12. **Financování sociálních služeb** – finanční zdroje a jejich využití v sociálních službách
    Bolest, nemoc
    Péče o dítě a seniory v nemocnici

13. **Pobytové služby –** Chráněné bydlení
    Psychomotorika
    Péče o dítě s mentálním postižením

14. **Standardy kvality** – základní pojmy, rozdělení standardů, nejdůležitější standardy pro práci v sociálních službách
    Komunikace se sluchově a zrakově postiženými
    Péče o dítě se smyslovým postižením

15. **Pracovněprávní problematika v sociálních službách**
    Stres
    Péče o dítě s tělesným postižením

Příloha č. 9 – Školní rozvrhy oboru Pečovatelské služby

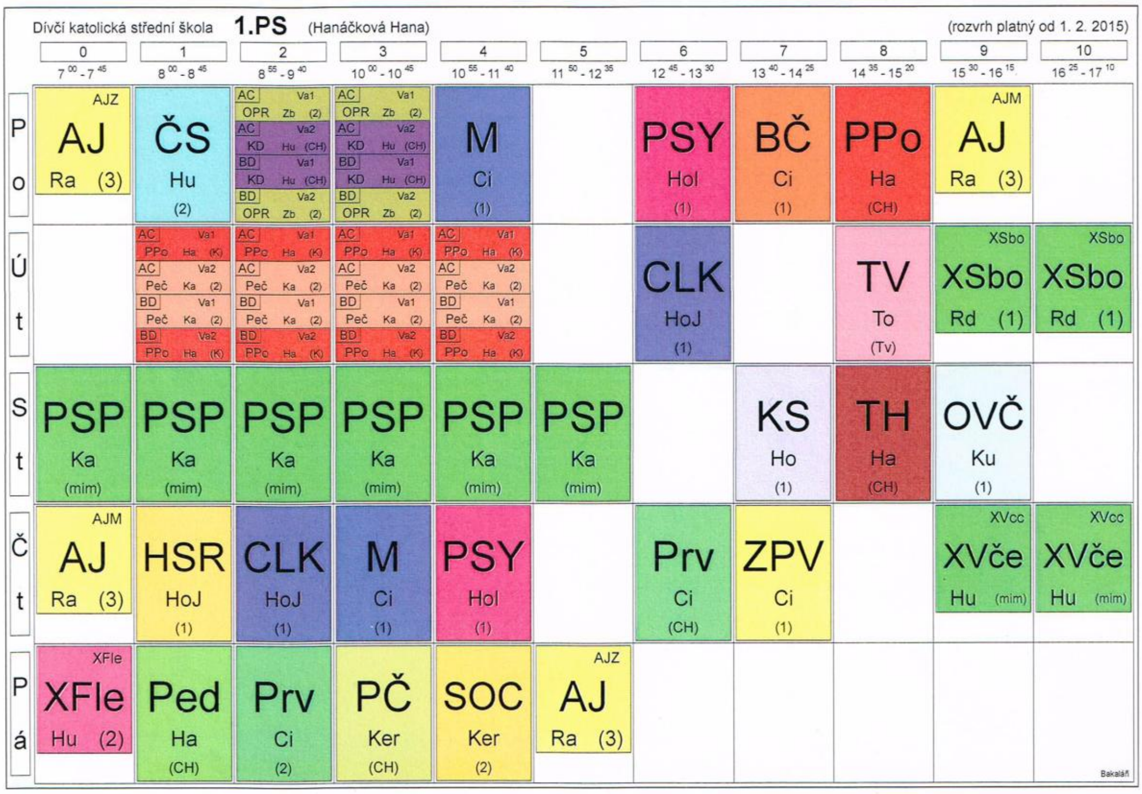

Dívčí katolická střední škola **1.PS** (Hanáčková Hana) (rozvrh platný od 1. 2. 2015)

	0 7^{00} - 7^{45}	1 8^{00} - 8^{45}	2 8^{55} - 9^{40}	3 10^{00} - 10^{45}	4 10^{55} - 11^{40}	5 11^{50} - 12^{35}	6 12^{45} - 13^{30}	7 13^{40} - 14^{25}	8 14^{35} - 15^{20}	9 15^{30} - 16^{15}	10 16^{25} - 17^{10}
Po	AJZ AJ Ra (3)	ČS Hu (2)	AC Va1 OPR Zb (2) AC Va2 KD Hu (CH) BD Va1 KD Hu (CH) BD Va2 OPR Zb (2)	AC Va1 OPR Zb (2) AC Va2 KD Hu (CH) BD Va1 KD Hu (CH) BD Va2 OPR Zb (2)	M Ci (1)		PSY Hol (1)	BČ Ci (1)	PPo Ha (CH)	AJM AJ Ra (3)	
Út		AC Va1 PPo Ha (K) AC Va2 Peč Ka (2) BD Va1 Peč Ka (2) BD Va2 PPo Ha (K)	AC Va1 PPo Ha (K) AC Va2 Peč Ka (2) BD Va1 Peč Ka (2) BD Va2 PPo Ha (K)	AC Va1 PPo Ha (K) AC Va2 Peč Ka (2) BD Va1 Peč Ka (2) BD Va2 PPo Ha (K)	AC Va1 PPo Ha (K) AC Va2 Peč Ka (2) BD Va1 Peč Ka (2) BD Va2 PPo Ha (K)		CLK HoJ (1)		TV To (Tv)	XSbo XSbo Rd (1)	XSbo XSbo Rd (1)
St	PSP Ka (mim)	PSP Ka (mim)	PSP Ka (mim)	PSP Ka (mim)	PSP Ka (mim)	PSP Ka (mim)		KS Ho (1)	TH Ha (CH)	OVČ Ku (1)	
Čt	AJM AJ Ra (3)	HSR HoJ (1)	CLK HoJ (1)	M Ci (1)	PSY Hol (1)		Prv Ci (CH)	ZPV Ci (1)		XVcc XVče Hu (mim)	XVcc XVče Hu (mim)
Pá	XFle XFle Hu (2)	Ped Ha (CH)	Prv Ci (2)	PČ Ker (CH)	SOC Ker (2)	AJZ AJ Ra (3)					

Bakaláři

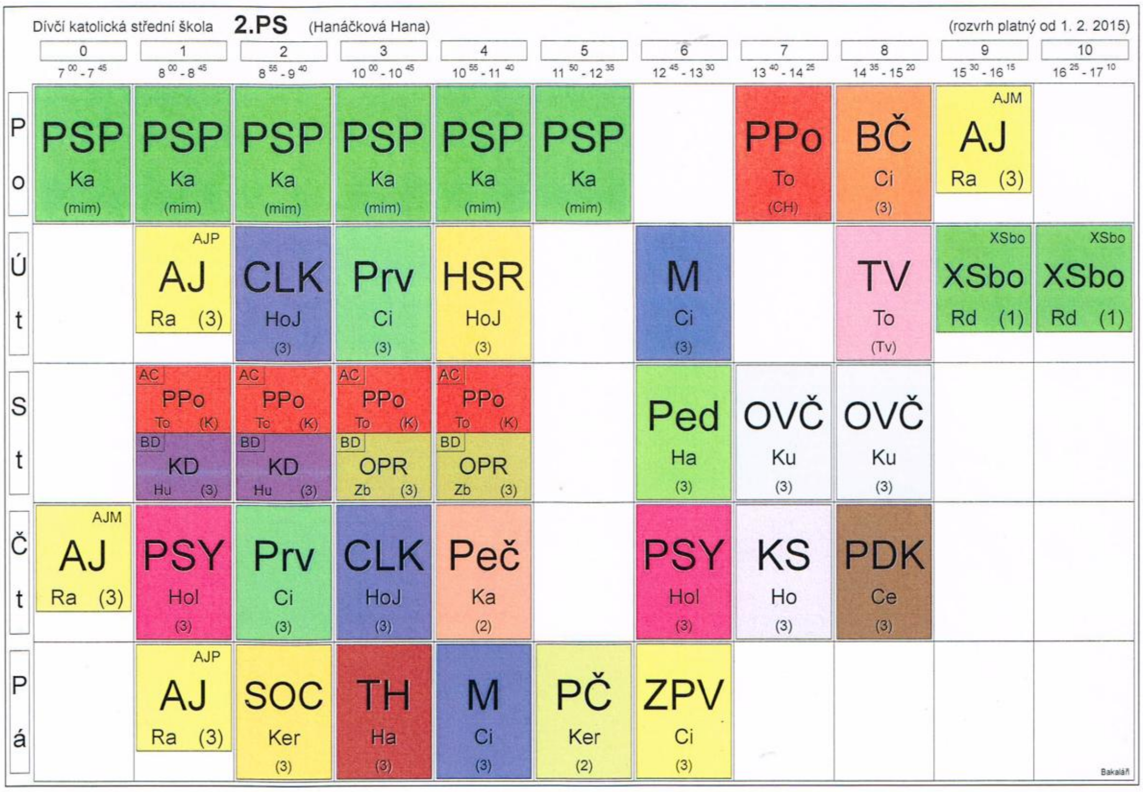

Dívčí katolická střední škola **2.PS** (Hanáčková Hana) (rozvrh platný od 1. 2. 2015)

	0 7^{00} - 7^{45}	1 8^{00} - 8^{45}	2 8^{55} - 9^{40}	3 10^{00} - 10^{45}	4 10^{55} - 11^{40}	5 11^{50} - 12^{35}	6 12^{45} - 13^{30}	7 13^{40} - 14^{25}	8 14^{35} - 15^{20}	9 15^{30} - 16^{15}	10 16^{25} - 17^{10}
Po	PSP Ka (mim)	PSP Ka (mim)	PSP Ka (mim)	PSP Ka (mim)	PSP Ka (mim)	PSP Ka (mim)		PPo To (CH)	BČ Ci (3)	AJM AJ Ra (3)	
Út		AJP AJ Ra (3)	CLK HoJ (3)	Prv Ci (3)	HSR HoJ (3)		M Ci (3)		TV To (Tv)	XSbo XSbo Rd (1)	XSbo XSbo Rd (1)
St		AC PPo To (K) BD KD Hu (3)	AC PPo To (K) BD KD Hu (3)	AC PPo To (K) BD OPR Zb (3)	AC PPo To (K) BD OPR Zb (3)		Ped Ha (3)	OVČ Ku (3)	OVČ Ku (3)		
Čt	AJM AJ Ra (3)	PSY Hol (3)	Prv Ci (3)	CLK HoJ (3)	Peč Ka (2)		PSY Hol (3)	KS Ho (3)	PDK Ce (3)		
Pá		AJP AJ Ra (3)	SOC Ker (3)	TH Ha (3)	M Ci (3)	PČ Ker (2)	ZPV Ci (3)				

Bakaláři

Příloha č. 10 – Seznam učebnic

Aktivizace nejen pro seniory (Blanka Kubátová, 40 s.)

Biologie člověka (Josef Civín, 105 s.)

Cestujeme světem a časem (Luboš Hošek, 123 s., předmět Člověk a společnost)

Komunikace nejen pro seniory (Blanka Kubátová, 47 s.)

Matematika (Josef Civín, 152 s.)

Nejsme sami (Luboš Hošek, 104 s., předmět Křesťanská spiritualita)

Péče o dítě (Zuzana Černá, 106 s.)

Práce v sociálních službách (Blanka Kubátová, 59 s.)

První pomoc (Josef Civín, 55 s.)

Příprava pokrmů (Zuzana Černá, 146 s.)

Psychologie a péče o seniora (Blanka Kubátová, 79 s.)

Speciální pedagogika v práci ošetřovatelky (Hana Hanáčková, 80 s.)

Základy péče o domácnost klienta (Zuzana Černá, 35 s.)

Život na zemi (Josef Civín, 92 s., 40 s. obrázků, předmět Základy přírodních věd)

Příloha č. 11 – Etický kodex Křižovnické pečovatelské služby

Křižovnická pečovatelská služba
ETICKÝ KODEX

Platný od 1. 3. 2015

Zdroje Etického kodexu Křižovnické pečovatelské služby (KPS)

Etické principy poskytování služby KPS navazují na osobnost, život a působení sv. Anežky České a jsou v souladu s morálními hodnotami jediného řádu vzniklého v Čechách, Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou, u jehož založení Anežka Přemyslovna stála.

Nejvyššími hodnotami v KPS jsou:

0. vzájemná úcta
1. respekt
2. důstojnost
3. (čisté) svědomí
4. pomoc potřebným

Etický kodex KPS je v souladu s platnými legislativními předpisy, zejména s Všeobecnou deklarací lidských práv a Listinou základních práv a svobod. Je základem pravidel pro poskytování služby a je rozvíjen v interních předpisech, především ve standardech kvality.

Klient KPS

Pomoc a podpora klientům KPS je poskytována, v jejich tělesných i duchovních potřebách, stejně jako v původním Anežčině špitálním bratrstvu. Služba KPS je poskytována v přirozeném prostředí klientů, klient je vnímán jako plnohodnotný, respektu hodný partner, jako jedinečná osobnost. Pracovníci KPS citlivě vnímají tělesné i duchovní potřeby a přání klienta, společně s klientem rozvíjí jeho psychologické, tělesné, sociální, rodinné i duchovní dispozice.

Pracovníci KPS jednoznačně odmítají jakékoliv projevy diskriminace či neúcty vůči klientům.

Služba KPS

Služba KPS způsobem poskytování pečovatelské služby respektuje a projevuje úctu historickému odkazu sv. Anežky a Rytířskému řádu Křižovníků s červenou hvězdou. Pracovníci jednají v souladu s jejich morálními hodnotami a svým chováním a svojí prací vzdávají každodenně hold mimořádné památce sv. Anežky. Rytířský řád Křižovníků s červenou hvězdou službu nezištně finančně podporuje.
Služba KPS spolupracuje s dobrovolníky z různých oblastí, např. se školním psychologem nebo s řádovými duchovními. Na přání klienta může služba naplnit i specifické nebo minoritní duchovní potřeby klientů. Zaměstnanci KPS umí pracovat s útěchou, nadějí, s povzbuzováním vědomí vlastní důstojnosti a hodnoty klienta.

Pracovníci KPS odmítají eutanazii.

Zodpovědnost zaměstnanců KPS

Pracovníci KPS se cítí odpovědní za naplňování odkazu sv. Anežky České, spočívajícím v pomoci a podpoře potřebným. Pracovníci KPS jednají a pracují takovým způsobem, aby nepoškodili dobré jméno Rytířskému řádu Křižovníků s červenou hvězdou, pod jehož záštitou se služba KPS realizuje, a jehož název je součástí názvu služby.

Při poskytování služby jsou pro pracovníky KPS prioritní potřeby a přání klienta.

Kolegium zaměstnanců Křižovnické pečovatelské služby

Zaměstnanci KPS se zúčastňují společných pravidelných i mimořádných porad, supervizí, vzdělávání a dalších setkání. Při těchto příležitostech společně sdílí nejen pracovní záležitosti a externí a interní vzdělávání, ale také prohlubují vzájemné vztahy a utváří živé společenství, rozvíjející etický základ pomoci a podpory potřebným tak, jak je spjatý se sv. Anežkou Českou.

Pracovníci KPS vnímají důležitost přijetí člověka člověkem mezi sebou navzájem, i mezi pracovníky a klienty. Pracovníci KPS chápou osobnost člověka v její celistvosti a vztahy mezi lidmi budují na respektu, toleranci, důstojnosti a mezilidské úctě.

Další zásady výkonu služby zaměstnance a spolupracovníka KPS

1. Pracovníci KPS se vzdělávají nad rámec legislativních požadavků
2. Pracovníci KPS při poskytování služby podporují rovnováhu mezi pomocí s naplněním klientových potřeb a mezi samostatností a právem klienta na sebeurčení a seberealizaci.
3. Pracovníci KPS se při poskytování služby plně věnují klientovi. Je nepřijatelné, aby pracovníci s klientem řešili svoje osobní či pracovní problémy.
4. Pracovníci KPS od klientů nikdy nepřijímají finanční dary. Věcný dar může pracovník přijmout pouze v symbolické hodnotě jako výraz spokojenosti klienta se službou.
5. Je zakázáno, aby si pracovník s klientem poskytovali vzájemně půjčky.
6. Pracovníci KPS důsledně dodržují mlčenlivost o všech údajích a informacích o klientech.
7. Pracovníci KPS ke klientovi nepřistupují jako k souhrnu sociálních problémů, které přichází řešit, přistupují k němu jako k lidské bytosti, s níž skrze svoji pomoc a podporu vstupují do naslouchajícího, všestranně mezilidského sdílení.

Mgr. Luboš Hošek
ředitel KPS

Příloha č. 12 – Pravidla pro pečovatelky KPS

1. Musíme být zdravé (ne nachlazené, s virózou).
2. Chodíme včas a upravené.
3. Chováme se kultivovaně, ale nenecháme se urážet.
4. Při příchodu i odchodu si myjeme ruce.
5. Dodržujeme mlčenlivost.
6. Představíme se a dohodneme se s klientem, jak se budeme oslovovat.
7. Dospělým vykáme, nemáme si nechat tykat.
8. Po příchodu se domluvíme, jak dlouho u klienta můžeme být a co budeme dělat.
9. Neslibujeme nemožné.
10. Sloužíme, ale neposluhujeme.
11. Vždy musíme klienta kontaktovat, jinak volat koordinátoru nebo do školy.

Summary

The diploma thesis entitled *One of the Models of Girls' Preparation to Nursing* describes twenty-five years of pedagogical activities at The Girls' Catholic High School, Platnéřská 4, Prague 1, including the experience with the integration of the girls with social or health disadvantage, often with bad learning potential. One of the aims of the school is the preparation for nursing profession.

The thesis starts with the analysis of the term nursing, and then it introduces the original project of Catholic schools for girls and the information about the subject Nursing Care at The Girls' Catholic High School, Platnéřská 4, Prague 1. The next part is devoted to the nursing care of the Knights of the Cross, which the school provides as well as the accredited retraining courses concerning nursing. An important part of the investigation is the study of documents related to pedagogical, social and juristic questions. The second part of the investigation consists of the interviews with several graduates and students, which are aimed to show the possibilities of using the acquired education, and the interviews with former and current teachers, directors and the author of the project of Catholic schools for girls.